

Humanitarna organizacija
"Islamski vakuf"
Odjel za nauku

Predmet: Akaid

TEVHID

za omladinu i početnike

Institut za pripremu daija na lokalnom jeziku
Plan i program za jednu godinu

Autor
dr. Abdulaziz ibnu Muhammed al Abdullatif

Odsjek
Edukacija i nastavni plan i program

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Bismillahir-Rahmanir-Rahim

PREDGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se kajemo i Njemu se utječemo od zla nas samih i naših loših dijela. Koga Allah uputi niko ga u zabludu odvesti neće, a koga On u zabludu odvede niko ga uputiti neće. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha Jedinog, Koji sudruga nema, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik. Neka je Allahov salavat i selam njemu, njegovoj časnoj porodici i ashabima.

Kako je velika odgovornost upućivanja ljudi dobru i ukazivanja na Pravi put, i kolika je Allahova blagodanost da se čovjek nađe u skupini Allahovih čestitih robova, koji postupaju u skladu sa Njegovim šerijatom (zakonom), slijedeći u tome Njegovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Želja nam je, kada govorimo o tome, da naglasimo svakom ko radi na polju daveta i podučavanja islamu da bude u svom nijjetu iskren prema Allahu, tako će učitelj nastojati da obavi svoj zadatak na način koji će ostvariti očekivane ciljeve predviđene planom i programom. A učenik je svjestan da kroz ove nauke koje uči sadi u sebi sadnicu koja će dati plemenite plodove, svjetlo i uputu, te da se od njega očekuje trud, čvrsta volja, rad na povećanju i traganju za znanjem.

Nastojali smo, praveći ovaj plan i program, pripremiti nužne teme koje odgovaraju nivou učenika. Obzirom da se ove teme uče samo u jednoj godini, nastojali smo obuhvatiti temeljne šerijatske znanosti i ono što svaki musliman mora znati, izlažući tematiku na jednostavan način, jasnim izrazima, čime se ostvaruje cilj ne ostavljajući nedoumice kod učenika.

Knjiga "Tevhid za omladinu i početnike" koju je napisao doktor Abdulaziz ibnu Muhammed al Abdullatif ostvaruje ove ideje, jer ukratko obrađuje, na argumentovan način, najvažnije teme tevhida pojašnjavajući vrste širka koje negiraju tevhid i povezanost toga sa vjerovanjem, proučavajući suštinu imana i ruknove od kojih se sastoji, kao i velike moralne utiske i posljedice koje iz toga proizilaze na dunjaluku i ahiretu.

Uspješan učitelj je onaj koji oblikuje učenička shvatanja kroz nastavni program i budi kod njih žudnju za povećanjem znanja i razumijevanjem lekcija na ispravan način. S te strane će nastojati da primjene naučeno, onako kako to diktira obrazovna odgovornost. Ogromna je obaveza stavljena na pleća daija i učitelja, a ona se ne može ostvariti osim zajedničkim trudom predavača i učenika, uz prisustvo sredstava koja olakšavaju shvatanje, poput udžbenika, pribora za podučavanje i tome slično.

Allaha Uzvišenog molimo da Odjel za nauku pri Organizaciji "Islamski vakuf" učini uspješnim u izboru i ponudi, i molimo Ga da pomogne i nadahne učitelja i učenika da upotpune sve neophodno za ostvarenje plemenitog cilja u širenju šerijatskog znanja i objašnjenju istine.

Naš cilj je Allahovo zadovoljstvo, neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda.

Odjel za nauku

Opće smjernice

Hvala Allahu Gospodaru svjetova, neka je salavat i selam najčasnijem Vjerovjesniku i Poslaniku, njegovoj porodici i svim njegovim ashabima.

Ova knjiga obrađuje akaiidske teme na način koji odgovara početnom stepenu uz nastojanje da se ukratko prikažu najvažnija pitanja tevhida jasnim izrazima, shodno tom stepenu, a obuhvata i skupinu dokaza vezanih za pitanja tevhida. Svi ti podaci su lijepo prikazani i raspoređeni uz ukazivanje na neke odgojne i moralne strane vezane za to gradivo. Knjiga je prilagođena za podučavanje omladine i početnika.

Molim Svemogućeg Allaha da učini ovo djelo korisnim i iskrenim, u ime Allaha, podari bereket u trudu onih koji rade za islam, opskrbi ih lijepom namjerom i da ih učini od onih koji slijede istinu. Neka je salavat i selam našem poslaniku Muhammedu, njegovoj porodici i svim ashabima.

Autor

**Nema boga osim Allaha,
Muhammed je Allahov poslanik.
Moj Gospodar je Allah
Ja obožavam svog Gospodara. Ja volim svog Gospodara.**

Pitanja i odgovori:

1- Ko je tvoj Gospodar?

Moj Gospodar je Allah.

2- Ko te je stvorio?

Allah, Onaj Koji je stvorio mene i sve ljude.

3- Ko je stvorio noć i dan, i Sunce i Mjesec?

Allah, On je stvorio noć i dan, i Sunce i Mjesec

4- Ko je stvorio Zemlju na kojoj hodamo?

Allah, On je stvorio Zemlju na kojoj hodamo.

5- Ko je stvorio mora i učinio da teku rijeke?

Allah, On je stvorio mora i učinio da teku rijeke.

6- Ko s neba spušta kišu?

Allah, On s neba spušta kišu.

7- Ko je stvorio drveće i učinio da rađa plodove?

Allah, On je stvorio drveće i učinio da rađa plodove.

**Ja obožavam Allaha.
Ja volim Allaha.
Allah je stvorio ljude da bi Ga obožavali i da bi Njemu pokorni bili.
Svi ljudi su dužni Allaha obožavati i Njemu pokorni biti.**

Pitanja i odgovori:

1- Kojoj vjeri pripadaš?

Moja vjera je islam.

2- Šta znači islam?

Islam znači samo Allaha obožavati, Allahu pokoran biti i ne suprotstavljati se naredbi Uzvišenog Allaha.

3- Šta je temelj islama?

Temelj islama je svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.

4- Zbog čega svi mi obavljamo namaz kada čujemo ezan?

Zato što je namaz jedan od ruknova islama i čovjek ne može biti musliman ako ne klanja.

5- Ko je poslanik kojeg je Allah nama poslao?

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je poslanik kojeg je Allah nama poslao.

6- Zbog čega je Allah poslao Muhammeda svim ljudima?

Allah ga je poslao da ih poduči islamu.

7- Čemu poziva poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem?

Poslanik Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, poziva da se samo Allah Jedini obožava i da se ostavi obožavanje svega drugog mimo Allaha.

**Zadovoljan sam da mi Allah bude Gospodar, islam vjera
a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslanik i vjerovjesnik.**

**Svaki musliman mora poznavati tri osnove:
Znanje o Uzvišenom Gospodaru, vjeri i Poslaniku.**

Prva osnova: Znanje o Gospodaru

1- Moj Gospodar je Allah, Stvoritelj, Onaj koji sve posjeduje i svim upravlja.
Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴾

"Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim."¹

2- Mog Gospodara poznajem po Njegovim ajetima (dokazima) i Njegovim stvorenjima. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴾

"Među znamenjima Njegovim su noć i dan, i Sunce i Mjesec."²

3- Samo Uzvišeni Allah zaslužuje da bude obožavan i da se Njemu ibadeti upućuju, On sudruga nema. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾

"O ljudi! Obožavajte Gospodara svoga, koji je stvorio vas i one prije vas da biste se kazne sačuvali!"³

Pitanja i odgovori:

1- Zbog čega te je Allah stvorio?

Stvorio me je da bi Ga obožavao, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾

"Džinnove i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju."⁴

2- Šta znači obožavati Allaha?

Obožavati Allaha znači samo Njemu sve vrste ibadeta upućivati i Njemu pokoran biti.

3- Šta znači: la ilahe illallahu – nema boga osim Allaha?

La ilahe illallahu znači: nema boga koji istinski zaslužuje da bude obožavan osim Allaha.

Druga osnova: Znanje o vjeri

1- Islam znači samo Allaha obožavati, Njemu pokoran biti i ne suprostavljati se Njegovim naredbama. Rekao je Uzvišeni Allaha:

﴿ وَوَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ ﴾

"Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela."⁵

2- Islam je vjera kojom je Allah zadovoljan da bude vjera svima ljudima.
Rekao je Uzvišeni Allah:

¹ Ez-Zumer, 62.

² Fussilet, 37.

³ El-Bekare, 21.

⁴ Ez-Zarijat, 56.

⁵ En-Nisa', 125.

﴿ وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا ﴾

"I zadovoljan sam da vam islam bude vjera."¹

3- Islam je vjera dobra, sreće i radosti. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

"Naprotiv, onaj ko se bude Allahu pokoravao i uz to dobra djela činio, toga čeka nagrada kod Gospodara njegova, takvi se neće ničega bojati i ni za čim tugovati."²

Pitanje:

Koliko islam ima ruknova (temelja)? Nabroj ih.

Odgovor:

Islam ima pet ruknova, a to su:

- 1- Svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik,
- 2- Obavljanje namaza,
- 3- Davanje zekata,
- 4- Post ramazana,
- 5- Obavljanje hadždža onom ko je u mogućnosti.

Treća osnova: Znanje o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem

- 1- Moj poslanik je Muhammed ibnu Abdullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- 2- Allah je poslao poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, svim ljudima da ih poduči islamu.
- 3- Dužan sam biti pokoran Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾

"Ono što vam Poslanik da to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite."³

¹ El-Maide, 3.

² El-Bekara, 112.

³ El-Hašr, 7. Uzvišeni Allah je također rekao: **"Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu."** En-Nisa', 80.

TRI SU OSNOVE NAŠE AKIDE: POZNAVANJE NAŠEG GOSPODARA, NAŠE VJERE I NAŠEG POSLANIKA

Prva osnova: Poznavanje našeg Uzvišenog Gospodara

1- Naš Uzvišeni Gospodar je Tvorac nebesa i Zemlje. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ﴾

"Gospodar vaš je Allah koji je nebesa i Zemlju stvorio."¹

2- Naš Gospodar je Allah koji je stvorio čovjeka i skladnim ga učinio. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴾

"Mi čovjeka stvaramo u skladu najljepšem."²

3- Naš Gospodar je onaj koji svim upravlja. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ﴾

"On upravlja svime od neba do Zemlje."³

4- Allah je stvorio džinnove i ljude da bi Ga obožavali. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾

" Džinnove i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju."⁴

5- Allah nam je naredio da ne vjerujemo u taguta⁵ i da vjerujemo u Allaha. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى ﴾

"Onaj ko ne vjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha drži se za najčvršću vezu."⁶

6- "Najčvršća veza" je: la ilahe illallahu, što znači: nema božanstva koje istinski zaslužuje da bude obožavano osim Allaha.

Druga osnova: Poznavanje naše vjere islama

1- Naša vjera je islam, Allah drugu vjeru neće ni od koga prihvatiti. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ﴾

"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama neće mu biti primljena."⁷

2- Vjera islam ima tri stepena: islam, iman i ihsan.

3- Islam je predanost Uzvišenom Allahu u tevidu (tako da se samo On obožava), pokornost Njemu i čistoća od širka (višeboštva) i mušrika.

4- Iman je vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, budući svijet i kader - Allahovu odredbu dobra i zla.

¹ El-A'raf, 54.

² Et-Tin, 4.

³ Es-Sedžde, 5.

⁴ Ez-Zarijat, 56.

⁵ Tagut je svako onaj ko se obožava mimo Allaha, a on je time zadovoljan.

⁶ El-Bekara, 256.

⁷ Al 'imran, 85.

5- Ihsan je da obožavaš Allaha kao da ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš, pa On tebe, doista, vidi.

Treća osnova: Poznavanje poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem

1- On je Muhammed sin Abdullaha sina Abdu-l-Muttaliba el-Hašmi el-Kureši, sallallahu alejhi ve sellem, on je najbolji i posljednji poslanik.

2- Naš poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je dostavio ovu vjeru, naredio nam je sve ono u čemu je dobro i zabranio nam je sve ono u čemu je zlo.

3- Mi smo dužni povoditi se za našim poslanikom Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, i slijediti ga. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor."¹

4- Mi smo dužni dati prednost ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nad ljubavi prema majci, ocu i svim ljudima. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Niko od vas neće biti vjernik sve dok mu ne budem draži od njegovog roditelja, djeteta i svih ljudi."² Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je u njegovom slijeđenju i pokornosti njemu.

¹ El-Ahzab, 21.

² Hadis bilježi Muslim, Knjiga o imanu, poglavlje: Vadžib je voljeti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, više nego porodicu, roditelje, dijete i sve ljude, broj: 44.

**SVJEDOČIM DA NEMA BOGA OSIM ALLAHA
(EŠHEDU EN LA ILAHE ILLALLAHU)
I SVJEDOČIM DA JE MUHAMMED ALLAHOV POSLANIK
(VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN RESULULLAH)**

1- Značenje svjedočenja da nema boga osim Allaha je: nema onog ko se s pravom obožava osim Allaha.

2- Obožavanje (ibadet) je sve ono što Allah voli i čime je zadovoljan od riječi i dijela.

3- Ibadeta ima puno vrsta, poput: dove, straha od Allaha, oslanjanja na Allaha, namaza, zikra, dobročinstva prema roditeljima i sl.

Dokaz da je dova ibadet su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾

"Gospodar vaš je rekao: pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi dove upućuju – ući će, sigurno, u Džehennem poniženi."¹

Dokaz da je strah od Allaha ibadet su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾

"I ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici."²

Dokaz da je oslanjanje na Allaha ibadet su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾

"A u Allaha se pouzdajte ako ste vjernici."³

Dokaz da je namaz ibadet su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾

"Namaz obavljajte i ne budite mušrici (višebožci)."⁴

Dokaz da je zikr (spominjanje Allaha) ibadet su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴾

"O vjernici često Allaha spominjite i hvalite."⁵

Dokaz da je dobročinstvo prema roditeljima ibadet su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ﴾

"Čovjeka smo zadužili da roditeljima svojim čini dobro."⁶

4- Svaki vid obožavanja i sve vrste ibadeta upućuju se samo Allahu, Jedinom, koji sudruga nema, a ko uputi ibadet nekom drugom mimo Allaha, on je nevjernik. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴾

"A onaj koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici ono što žele neće postići."⁷

5- Allah je stvorio džinnove i ljude da bi samo Njega obožavali i samo Njemu ibadet činili. Rekao je Uzvišeni Allah:

¹ El-Gafir, 60.

² Al-Imran, 175.

³ El-Maide, 23.

⁴ Er-Rum, 31.

⁵ El-Ahzab, 41.

⁶ El-Ahkaf, 15.

⁷ El-Mu'minun, 117.

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾

" Džinnove i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju."¹

6- Ko bude Uzvišenog Allaha istinski obožavao ostvariće veliku sreću, radost i lijep život. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili."²

Značenje svjedočenja da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov poslanik:

1- Značenje svjedočenja da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov poslanik je: vjerovanje u istinitost onog o čemu je on obavijestio, pokornost njemu u onom što je naredio, ostavljanje onog što je on zabranio i od čega je odvratio, i da se Allah ne obožava osim na način koji je on propisao.

2- Naš poslanik se zove Muhammed sin Abdullaha sina Abdu-l-Muttaliba el-Hašmi el-Kureši, među svim Arapima on je najboljeg porjekla, sallallahu alejhi ve sellem.

3- Allah je našeg poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, poslao svim ljudima, i svima je naredio da mu budu pokorni. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ﴾

"Reci: o ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik."³

4- Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je živio u Mekki gdje je pozivao u tevhid i da se samo Allah obožava, a zatim je učinio hidžru u Medinu gdje je pojasnio ostale propise islama poput posta, džihada i sličnog. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je umro u Medini u šezdeset i trećoj godini života.

5- Ko se suprostavlja Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, zaslužuje bolnu patnju. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾

"Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe."⁴

6- Onaj ko se pokori Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, postiće potpunu sreću i veliki uspjeh. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾

"I pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana."⁵

I rekao je:

﴿ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا ﴾

"Pa ako mu budete poslušni bićete na pravom putu."⁶

¹ Ez-Zarijat, 56.

² En-Nahl, 97.

³ El-A'raf, 158.

⁴ En-Nur, 63.

⁵ Al-Imran, 132.

⁶ En-Nur, 54.

VRSTE TEVHIDA

Tevhid je izdvajanje Uzvišenog Allaha u rububijetu, uluhijetu i savršenim imenima i svojstvima¹.

Tevhida ima tri vrste, a to su: tevhid u rububijetu, tevhid u uluhijetu i tevhid u imenima i svojstvima.

1- **Tevhid u rububijetu:** to je potvrda da je Uzvišeni Allah jedan u Svojim djelima, poput stvaranja, opskrbljivanja, upravljanja stvarima, oživljavanja, usmrćivanja i tome slično.

Dakle, nema tvorca osim Allaha kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾

"Allah je Stvoritelj svega"²

Nema onog ko istinski daje nafaku osim Allaha, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا﴾

"Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani."³

Niko, osim Allaha ne upravlja, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾

"On upravlja svima od neba do Zemlje."⁴

Niko život i smrt ne daje osim Allaha, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

"On život i smrt daje i Njemu ćete se vratiti."⁵

Ovu vrstu tevhida su priznavali i nevjernici u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali ih to nije učinilo muslimanima. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾

"A da ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju sigurno bi rekli Allah"⁶

2- **Tevhid u uluhijetu:** to je potvrda Allahove jednoće djelima ljudi kojima ih je Allah zadužio, tako da se sve vrste ibadeta i svaki oblik obožavanja upućuje i usmjerava Allahu Jedinom koji sudruga nema, poput dove, straha, oslonca, traženja pomoći, traženja zaštite i drugog.

Zato ne upućujemo dovu nikom osim Allahu, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

"Gospodar vaš je rekao: pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!"⁷

Nikog se ne bojimo osim Allaha, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

"I ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici."⁸

Ne oslanjamo se ni na kog osim na Allaha, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

¹ Drugim riječima: tevhid je vjerovanje i rad po onom što to vjerovanje zahtjeva da je Uzvišeni Allah jedan u rububijetu, uluhijetu i imenima i svojstvima savršenstva.

² Ez-Zumer, 62.

³ Hud, 6.

⁴ Es-Sedžde, 5.

⁵ Junus, 56.

⁶ Lukman, 25.

⁷ El-Gafir, 60.

⁸ Al-Imran, 175.

﴿ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾

"A u Allaha se pouzdajte ako ste vjernici."¹

Ne tražimo pomoć ni od kog osim od Allaha, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ إِنَّا كَنَعْبُدُ وَإِنَّا كَنَسْتَعِينُ ﴾

" Samo Tebe obožavamo i samo od tebe pomoć tražimo!"²

Ne tražimo zaštitu ni od kog osim od Allaha, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴾

"Reci: tražim zaštitu Gospodara ljudi."³

Ova vrsta tevhida je ta kojom su došli poslanici, alejhimus-selam, obzirom da Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رُسُلًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allaha obožavajte, a taguta se prodite!""⁴

Ova vrsta tevhida je ta koju su nevjernici u prošlom a i u sadašnjem vremenu zaniijekali, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ أَجْعَلُ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴾

"Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno!"⁵

3- **Tevhid u imenima i svojstvima:** to je vjerovanje u sva Allahova imena i svojstva, u njihovom stvarnom značenju, koja su pomenuta u časnom Kur'anu i vjerodostojnim hadisima kojima je Uzvišeni Allah sam Sebe opisao ili Ga je njima opisao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Allahova imena su brojna, od njih su: Er-Rahman (Milostivi), Es-Semi' (Onaj koji sve čuje), El-Besir (Onaj koji sve vidi), El-'Aziz (Silni), El-Hakim (Mudri) i mnoga druga imena. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

"Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi."⁶

¹ El-Maide, 23.

² El-Fatiha, 5.

³ En-Nas, 1.

⁴ En-Nahl, 36.

⁵ Sad, 5.

⁶ Eš-Šura, 11.

OSOBI NE SPAŠENIH

Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَالْعَصْرُ {1} إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ {2} إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ {3} ﴾

"Tako mi vremena, čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje."¹

Uzvišeni Allah se zakleo vremenom da je čovjek u gubitku i propasti osim onaj kod koga se nađu četiri osobine, a to su:

1- Iman (vjerovanje): to je znanje o Uzvišenom Allahu, Njegovom Poslaniku i znanje o vjeri islamu.

2- Dobro djelo: poput namaza, zekata, posta, iskrenosti, činjenja dobročinstva roditeljima i tome slično.

3- Međusobno preporučivanje istine: to je poziv u vjeru, dobro djelo i podsticanje na to.

4- Međusobno preporučivanje strpljenja: to je sabur i strpljivost u činjenju dobrih djela i strpljivost na nedaćama.

¹ El-'Asr, 1-3.

STVARI KOJE SU SUPROTNE TEVHIDU I NESPOJIVE S NJIM

1- Prvo što je Allah naredio ljudima je vjera u Allaha i kufr u taguta, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allaha obožavajte, a taguta se prodite!'"¹

2- Šta znači tagut?

Tagut je svako onaj ko se obožava mimo Allaha, a on je time zadovoljan.

3- Kako se čini kufr u taguta?

Da vjeruješ da je neispravno činjenje ibadeta bilo kome drugom mimo Uzvišenog Allaha, da ostaviš i mrziš takvo obožavanje, da se suprostavljaš onima koji obožavaju druge mimo Allaha i da ih smatraš nevjernicima.

4- Širk je suprotan tevhidu. Tevhid je izdvajanje Uzvišenog Allaha u ibadetu i upućivanje ibadeta samo Njemu, a širk je usmjeravanje bilo koje vrste ibadeta nekom drugom mimo Uzvišenog Allaha, kao na primjer: upućivanje dove nekom drugom mimo Allaha ili činjenje sedžde nekom drugom mimo Allaha.

5- Širk je najveći i najteži grijeh, jer je Uzvišeni Allah rekao:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

"Allah sigurno neće oprostiti da mu se širk učini, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga."²

Širk poništava sva dobra djela i uzrokuje vječni boravak u vatri i neulazak u Džennet, kao što je rekao Uzvišeni:

﴿ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

"To je Allahovo uputstvo na koje On ukazuje onima kojima hoće od robova Svojih. A da su oni širk počinili sigurno bi im propalo ono što su radili."³ I rekao je:

﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾

"Doista, ko Allahu širk učini, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti."⁴

6- Kufr (nevjerstvo) negira tevhid, jer kufr su riječi i djela koja izvode onog ko ih počinu iz tevhida i imana. Primjer kufra je ismijavanje Uzvišenog Allaha, časnih kur'anskih ajeta ili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je rekao Uzvišeni Allah:

﴿قُلْ بِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ {65} لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾

"Reci: 'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali? Ne ispričavajte se! Zaista ste nevjernici postali nakon što ste vjernici bili.'"⁵

7- Nifak (licemjerstvo) negira tevhid. Nifak je da čovjek ljudima prikazuje tevhid i iman a u svom srcu skriva širk i kufr. Primjer nifaka je da čovjek jezikom ispoljava vjeru u Allaha, a istovremeno prikriva navjerstvo. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالِيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ﴾

¹ En-Nahl, 36.

² En-Nisa, 116.

³ El-En'am, 88.

⁴ El-Maide, 72.

⁵ Et-Tevba, 65-66.

"Ima ljudi koji govore: 'Mi vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!' – a oni nisu vjernici."¹ To jest, oni svojim jezicima govore da vjeruju u Allaha a u stvarnosti, u svojim srcima, nisu vjernici.

¹ El-Bekara, 8.

VJEROVANJE U BUDUĆI SVIJET

Značenje vjerovanja u budući svijet

To je čvrsto uvjerenje da će taj svijet doći. Stoga, svako od nas vjeruje da će Uzvišeni Allah proživjeti ljude iz kaburova a zatim ih pitati za njihova djela i prema njima ih nagraditi, sve dok stanovnici Dženneta ne budu smješteni u svoje boravište, a stanovnici vatre u svoje boravište. Vjerovanje u budući svijet je jedan od ruknova imana (imanskih šarta), bez kojeg vjera nije ispravna.

Vjerovanje u budući svijet obuhvata tri stvari:

1- Vjerovanje u proživljenje i sakupljanje na mjestu polaganja računa:

To jest, oživljavanje mrtvih iz njihovih kaburova i vraćanje duša u njihova tijela nakon čega će ljudi ustati na poziv Gospodara svjetova, a zatim će biti sakupljeni i sabrani na jednom mjestu, i svi će biti bos, goli i neosunećeni.

Dokaz da će ljudi biti proživljeni su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ {15} ثُمَّ إِنَّكُمْ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴾

"Vi ćete, poslije toga, pomrijeti, zatim ćete, na onom svijetu, oživljeni biti."¹ A dokaz sakupljanja su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

"Ljudi će na Sudnjem danu biti proživljeni bos, goli i neosunaćeni."²

2- Vjerovanje u obračun i vaganje djela

Uzvišeni Allah će pitati stvorenja za njihova djela koja su radili za vrijeme dunjalučkog života, pa onaj ko je samo Allaha obožavao i Allahu i Njegovom Poslaniku pokoran bio lahak obračun će imati, a onaj ko je širk i grijeh učinio njegov obračun će težak biti.

Djela će se mjeriti na ogromnoj vagi, dobra djela će se staviti na jedan tas a loša djela na drugi, pa kome njegova dobra djela prevagnu loša, ući će u Džennet, a kome njegova loša djela prevagnu dobra, ući će u vatru.

Dokaz da će Allah svoditi račun sa Svojim stvorenjima su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ {7} فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا {8} وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا {9} وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ

كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ {10} فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا {11} وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴾

"Onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data, lahko će račun položiti i svojim će se radostan vratiti; a onaj kome bude knjiga njegova iza leđa njegovih data propast će prizivati i u ognju će gorjeti."³

A dokaz da će se djela mjeriti na vazi su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ ﴾

"Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo zato kazniti ili nagraditi. A dosta je što ćemo Mi račune ispitivati."⁴

¹ El-Mu'minun, 15-16.

² Hadis bilježi Muslim, knjiga: Džennet, poglavlje: Prestanak dunjaluka i dokaz sakupljanja na Sudnjem danu, broj: 2859.

³ El-Inšikak, 7-12.

⁴ El-Enbija, 47.

3- Džennet i Vatra:

Džennet je kuća stalnog užitka. Allah ju je pripremio za bogobožne vjernike, one koji su pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U Džennetu su sve vrste užitaka vječne, poput hrane, pića, odjeće i svega drugog šta se voli.

Vatra je kuća stalne patnje. Allah ju je pripremio za nevjernike, one koji nisu vjerovali u Allaha i koji su se suprostavljali Njegovim poslanicima. U Vatri su brojne vrste patnji, bolova i žestokih kazni kakve ni na pamet ne padaju.

Dokaz postojanja Dženneta su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴾

"I nastojte da zaslužite oprost Gospodara svoga i Džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje."¹ Te riječi:

﴿ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"I niko nezna kakve ih, kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju."²

Dokaz postojanja Vatre su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴾

"Čuvajte se vatre za nevjernike pripremljene, čije će gorivo biti ljudi i kamenje."³ I riječi:

﴿ إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴾ {12} وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿

"Biće u Nas, doista, okova i ognja, i jela koje u grlu zastaje, i patnje nesnosne."⁴

Allahu, molimo te da nam podariš Džennet i riječi i djela koja njemu približavaju, i Tebi se utječemo od Vatre i riječi i djela koja njoj približavaju.

¹ Al-Imran, 133.

² Es-Sedžde, 17.

³ El-Bekara, 24.

⁴ El-Muzemmil, 12-13.

UVOD O ISLAMSKOJ AKIDI

Vjera islam se sastoji od akide (ubjeđenja) i šerijata (propisa).

Pod akidom se podrazumijevaju ubjeđenja u koje duša vjeruje, sa kojima se srca smiruju i u koje su nosioci akide potpuno ubjeđeni tako da u njih nikakve sumnje nemaju.

Pod šerijatom se podrazumijevaju praktična zaduženja u koja islam poziva, poput: namaza, zakata, posta, dobročinstva roditeljima i tome slično.

Temelji islamske akide su: vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, budući svijet i vjerovanje u Allahovu odredbu dobra i zla.

Dokaz toga su Allahove riječi:

﴿ لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُؤُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ
وَالنَّبِيِّينَ ﴾

"Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike."¹ I Allahove riječi o kaderu (odredbi):

﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ {49} وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴾

"Mi sve s mjerom stvaramo, i naređenje Naše je samo jedna riječ, - sve bude u tren oka."² I riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

"Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, budući svijet i da vjeruješ u Allahovu odredbu dobra i zla."³

¹ El-Bekara, 177.

² El-Kamer, 49-50.

³ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Iman, islam i ihsan, broj: 8.

VAŽNOST ISLAMSKE AKIDE

Važnost islamske akide se očituje kroz brojne stvari, kao na primjer:

1- Naša potreba za ovom akidom je iznad svake potrebe, nužnost ove akide je iznad svake nužde, jer srca neće osjetiti sreću, užitak niti radost osim uz obožavanje svog Uzvišenog Gospodara koji ih je stvorio.

2- Islamska akida je najveća i najprimitivnija obaveza, i zbog toga prvo što se traži od ljudi je ta akida, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nama boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik."¹

3- Islamska akida je jedino uvjerenje koje ostvaruje sigurnost, stabilnost, sreću i radost. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾

"A nije tako! Onaj ko svoje lice Allahu preda i uz to dobra djela čini, toga čeka nagrada kod Gospodara njegovog, takav se neće ničega bojati i ni začim neće tugovati."² Isto tako, islamska akida jedina donosi blagostanje i izobilje, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴾

"A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz Zemlje slali."³

4- Islamska akida je uzrok stabilnosti na Zemlji i uspostavljanja islamske zemlje. Rekao je Uzvišeni:

﴿ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴾

"Mi smo u Zeburu poslali Tevrata, napisali da će Zemlju Moji čestiti robovi naslijediti."⁴

¹ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Iman, poglavlje: Riječi Uzvišenog Allaha: "Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru", broj: 25

² El-Bekara, 112.

³ El-A'raf, 96.

⁴ El-Enbija, 105.

VJEROVANJE U UZVIŠENOG ALLAHA

Značenje vjerovanja u Uzvišenog Allaha:

To je čvrsto ubjeđenje da Uzvišeni Allah postoji i priznanje Njegovog rububijeta, uluhijeta i imena i svojstava.

Dakle, vjerovanje u Uzvišenog Allaha sadrži četiri stvari:

- 1- Vjerovanje u postojanje Uzvišenog Allaha,
- 2- Vjerovanje u rububijet Uzvišenog Allaha,
- 3- Vjerovanje u uluhijet Uzvišenog Allaha,
- 4- Vjerovanje u Allahova imena i svojstva.

U slijedećim redovima ćemo detaljnije progovoriti o ove četiri stvari.

1- Vjerovanje u postojanje Uzvišenog Allaha

a- Priznanje postojanja Uzvišenog Allaha je prirodna stvar u čovjeku. Većina ljudi priznaje postojanje Uzvišenog Allaha i ne protivi se tome niko osim neznatne skupine ateista.

Doista, sva stvorenja su po prirodi naklonjena da vjeruju u svog Stvoritelja pa čak i kada se tome prethodno ne poduče. Mi čujemo i vidimo kako se uslišavaju dove onih koji dove i kako oni koji traže dobivaju, što bez sumnje upućuje na postojanje Uzvišenog Allaha, kao što je Allah rekao:

﴿ إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ ﴾

"I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili pa vam se On odazvao."¹

b- Svima je poznato da stvoreno mora imati stvoritelja, i ova brojna stvorenja koja stalno gledamo moraju imati stvoritelja koji je učinio da postoje, a to je Uzvišeni Allah, jer je nemoguće da budu stvorena bez stvoritelja koji ih je stvorio, kao što je nemoguće da sama sebe stvore, jer ništa samo sebe ne stvara. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴾

"Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?!"² Ajet znači da oni nisu stvoreni bez stvoritelja, niti su oni ti koji su sebe stvorili, pa ne ostaje ništa drugo osim da je Uzvišeni Allah njihov stvoritelj.

c- Uređenost ovog svemira, u svom nebu, Zemlji, zvijezdama, drveću i ostalom nepobitno upućuje da ovaj svemir ima jedinstvenog tvorca, a to je Uzvišeni Allah, koji je rekao:

﴿ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ﴾

"To je Allahovo djelo koji je sve savršeno stvorio."³

Na primjer: planete i zvijezde plove ustaljenim sistemom koji se ne remeti i svaka planeta plovi putanjom iz koje ne izlazi. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴾

"Niti Sunce može Mjesec dostići niti noć dan preteći, svi oni u svemiru plove."⁴

¹ El-Enfal, 9.

² Et-Tur, 35.

³ En-Neml, 88.

⁴ Ja-sin, 40.

2- Vjerovanje u rububijet Uzvišenog Allaha

a- Značenje vjerovanja u rububijet Uzvišenog Allaha:

To je priznanje da je Uzvišeni Allah gospodar svega, vlasnik svega, tvorac svega, da On sve opskrbljuje, i da je On taj Koji oživljava mrtvo, donosi korist i štetu, Onaj koji svim upravlja, u Njegovoj ruci je svako dobro, On sve može i On u tome sudruga nema.

Vjerovanje u rububijet Uzvišenog Allaha je čvrsto uvjerenje da je Uzvišeni Allah Gospodar koji sudruga nema, i izdvajanje Uzvišenog Allaha u Njegovim djelima, kroz vjerovanje:

da je Allah jedini tvorac svega u svemiru, kao što je Uzvišeni i rekao:

﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾

"Allah je Stvoritelj svega."¹

Da On opskrbljuje sva stvorenja, kao što je Uzvišeni i rekao:

﴿وَمَا مِنْ ذَاتٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا﴾

"Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani."²

Da je On vladar i vlasnik svega, jer je Uzvišeni Allah rekao:

﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ﴾

"Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji i nad onim što je na njima."³

b- Uzvišeni Allah je potvrdio Svoje jedinstvo i Svoju izdvojenost u rububijetu nad svim stvorenjima riječima:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

"Hvala Allahu Gospodaru svjetova."⁴

Gospodar svjetova pomenut u ovom ajetu je njihov tvorac, njihov vlasnik, Onaj Koji ih uređuje i održava Svojim raznolikim blagodatima i dobrotama.

c- Allah je učinio da stvorenja po prirodi budu naklonjena vjerovanju u rububijet Uzvišenog Allaha. Čak i arapski mušrici u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su vjerovali u rububijet Uzvišenog Allaha, kao što Allah o tome kaže:

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ {86} سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ {87} قُلْ مَنْ يَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ {88} سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ﴾

"Upitaj: 'Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar svemira veličanstvenog?' 'Allah!' – odgovoriće, a ti reci: 'Pa zašto se onda ne bojite?'"⁵

Vjerovanje u rububijet Uzvišenog Allaha nije dovoljno čovjeku da bi postao musliman, već je neophodno da vjeruje i u uluhijet Uzvišenog Allaha, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vodio rat protiv arapskih mušrika iako su oni priznavali rububijet Uzvišenog Allaha.

d- Doista, čitav svemir sa svojim nebom, Zemljom, planetama, zvijezdama, drvećem, ljudima i džinnovima je pokoran Uzvišenom Allahu, rekao je Allah:

﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾

"Njemu se, htjeli ili ne htjeli, pokoravaju i oni na nebesima i oni na Zemlji, i Njemu će se vratiti!"¹

¹ Ez-Zumer, 62.

² Hud, 6.

³ El-Maide, 120.

⁴ El-Fatiha, 2.

⁵ El-Mu'minun, 86-89.

Niko od stvorenja ne može se suprostaviti odredbi Uzvišenog Allaha, jer je On njihov vladar, upravlja njima kako hoće shodno Svojoj mudrosti, On je tvorac svih njih, a sve mimo Allaha je stvoreno i u potrebi za svojim Stvoriteljem – Allahom Uzvišenim.

e- Konstatovali smo da Uzvišenom Allahu pripada sva uprava i odredba, jer niko ne stvara osim Allaha, ne daje opskrbu niko osim Allaha, ne upravlja svemirom niko osim Allaha Jedinog, tako da se ni jedan atom ne pokrene osim uz Njegovu dozvolu. Sve ovo čini obaveznim da se naša srca vežu samo za Allaha i da samo Njega molimo, da iskažemo potrebu za Njim i da se na Njega oslanjamo, jer On Uzvišeni je naš Stvoritelj, Onaj koji nas opskrbljuje i On je naš Vladar.

3- Vjerovanje u uluhijjet Uzvišenog Allaha

a- Značenje vjerovanja u uluhijjet Uzvišenog Allaha:

To je čvrsto uvjerenje da jedino Uzvišeni Allah istinski zaslužuje da mu se upućuju sve vrste ibadeta, spoljašnjih i unutrašnjih, poput dove, straha, oslonca, traženja pomoći, namaza, zekata, posta i sličnog, tako da čovjek pouzdano zna da je Allah taj koji se obožava i da On sudruga nema, jer niko se s pravom ne obožava osim Uzvišeni Allah, kao što je Allah rekao:

﴿وَالْهُكْمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾

"A vaš Bog – jedan je Bog! Nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog!"² Uzvišeni Allah je obavijestio u ovom ajetu da je božanstvo Jedan Bog, to jest onaj koji se obožava je Jedan i nije dozvoljeno da se uzme za božanstvo neko drugi osim Njega i samo On se obožava.

b- Vjerovanje u uluhijjet Uzvišenog Allaha:

To je ubjeđenje da je samo Allah istinsko božanstvo, On sudruga nema. Božanstvo je onaj koji se obožava uz ljubav i veličanje. To je, dakle, izdvajanje Allaha u svim oblicima ibadeta, zato ne upućujemo dovu nikom osim Allahu, ne bojimo se nikog osim Allaha, ne oslanjamo se ni na kog osim na Allaha, ne činimo sedždu nikom osim Allahu, nismo skrušeni ni pred kim osim pred Allahom, i niko ne zaslužuje da bude obožavan osim On Uzvišeni, potvrđujući Allahove riječi:

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

"Samo Tebe obožavamo i samo od tebe pomoć tražimo!"³

c- Važnost vjerovanja u uluhijjet Uzvišenog Allaha:

Važnost vjerovanja u uluhijjet Uzvišenog Allaha se očituje kroz slijedeće:

1- Cilj zbog kojeg su stvoreni džinnovi i ljudi je obožavanje Jedinog Allaha koji sudruga nema, kao što je rekao Uzvišeni Allah:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

"Džinnove i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju."⁴

¹ Al-Imran, 83.

² El-Bekara, 163.

³ El-Fatiha, 5.

⁴ Ez-Zarijat, 56.

2- Svaha slanja poslanika, alehhimus-selam, i objavljivanja nebeskih knjiga je potvrda da je Allah taj koji istinski zasluđuje da se obođuava, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allaha obođuavajte, a taguta se prodite!'"¹

3- Prvi vadžib svakoj osobi je vjerovanje u uluhijjet Uzvišenog Allaha, kao što je došlo u oporuci Poslanika, sallallahu alehji ve sellem, upućenoj Muazu ibnu Džebelu, radijallahu anhu, kada ga je poslao u Jemen rekavši mu:

"Ti, doista, odlaziš narodu od Ehli kitabija (slijedbenika knjige), pa neka bude prvo u šta ćeš ih pozivati svijedočenje da nema boga osim Allaha."² To jest, pozivaj ih da sve vrste ibadeta samo Allahu upućuju.

d- Značenje *la ilahe illallahu* (nema boga osim Allaha):

Ove velike riječi su prva obaveza svakom čovjeku ali su one i posljednja obaveza, jer ko umre na tim riječima biva od stanovnika Dženneta, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alehji ve sellem:

"Ko umre a zna da nema boga osim Allaha ući će u Džennet."³

Zbog toga obaveza poznavanja *la ilahe illallahu* je najveća i najvažnija obaveza.

La ilahe ilallahu (nema boga osim Allaha) znači: nema onog ko se obođuava s pravom osim Uzvišenog Allaha, dakle, to je negacija bođuanstvenosti svemu drugom mimo Uzvišenom Allahu i potvrda cjelokupne bođuanstvenosti samo Allahu koji sudruga nema.

Značenje *ilah* (bog): to je onaj koji se obođuava, pa ko obođuava nešto učinio ga je, svojim obođuavanjem, bogom pored Allaha, a sve što se obođuava je neispravno osim Jednog Boga a to je Allah Jedini.

Uzvišeni Allah je Bog kojeg srca obođuavaju uz ljubav, veličanje, poniznost, skrušenost, strah, oslanjanje na Njega i upućivanje dove Njemu.

Srca nemaju radosti niti sreće sve dok ne ostvare značenje *la ilahe illallahu*, jer potpuna radost, lijep život i užitak je u tome da se samo Uzvišeni Allah obođuava.

e- Ruknovi *la ilahe illallahu*:

Ove velike riječi imaju dva rukna, a to su: negacija i potvrda.

Prvi rukn: *la ilahe* (nema boga) to je negacija obođuavanja svega drugog mimo Allaha, ukidanje širka i obaveza poricanja svega onog što se obođuava i čemu se čini ibadet mimo Allaha.

Drugi rukn: *illallahu* (osim Allaha), to je potvrda obođuavanja Jedinog Allaha i izdvajanje Uzvišenog Allaha kroz upućivanje svih vrsta ibadeta samo Njemu.

Dokaz su Allahove riječi:

﴿ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى ﴾

¹ En-Nahl, 36.

² Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Poziv u dva šehadeta i islamski propisi, broj: 19.

³ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Dokaz da će onaj ko umre na tevhidu neminovno ući u Džennet, broj: 26.

"Onaj ko ne vjeruje u taguta, a vjeruje u Allaha – drži se za najčvršću vezu."¹ Allahove riječi: **"Onaj ko ne vjeruje u taguta"** su u značenju prvog rukna (la ilahe), a Allahove riječi: **"a vjeruje u Allaha"** su u značenju drugog rukna (illallahu)

f- Šartovi la ilahe illallahu:

Svjedočenje da nema boga osim Allaha (*la ilahe illallahu*) ima sedam šartova, sve dok se ti šartovi ne upotpune neće to svjedočenje koristiti onom ko ga izgovori, a to su slijedeći šartovi:

1- Znanje o značenju *la ilahe illallahu*, kao što je uzvišeni rekao:

﴿ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ﴾

"Znaj da nema boga osim Allaha!"²

2- Ubjeđenje, to jest da onaj koji donosi šehadet bude ubjeđen u ono na što taj šehadet upućuje, pa ako bude u sumnji i nedoumici neće mu to svjedočenje koristiti. Rekao je Uzvišeni:

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا ﴾

"Pravi vjernici su oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju."³

3- Prihvatanje onog na što taj šehadet upućuje, to jest da se samo Allah obožava i da se ostavi obožavanje svega drugog mimo Allaha, pa ko izgovori ovaj šehadet, a ne prihvati da samo Allahu ibadet čini biva od onih o kojima je Allah rekao:

﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ {35} وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴾

"Kada im se govorilo: 'Samo je Allah Bog!' – oni su se oholili i govorili: 'Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika.'"⁴

4- Predanost i pokornost onom na što taj šehadet upućuje, rekao je Uzvišeni:

﴿ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى ﴾

"Onaj ko svoje lice preda Allahu, i uz to čini dobra djela, uhvatio se za najčvršću vezu."⁵ Predati svoje lice Allahu znači biti Mu predan i ponizan, a najčvršća veza je *la ilahe illallahu*.

5- Istinitost, to jest da izgovori te riječi istinski, iz srca, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Nema toga ko svjedoči da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov rob i Njegov poslanik, istinski iz svog srca, a da ga Allah ne zabrani vatri."⁶

6- Iskrenost, to je čistoća djela od svih primjesa širka, tako da ne bude namjera izgovorom tog šehadeta ostvarenje bilo kakve dunjalučke želje. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Doista je Allah zabranio vatri onog ko kaže *la ilahe illallahu* tražeći time Allahovo lice."¹

¹ El-Bekara, 256.

² Muhammed, 19.

³ El-Hudžurat, 15.

⁴ ES-Saffat, 35-36.

⁵ Lukman, 22.

⁶ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Znanje, poglavlje: Ko izdvoji grupu ljudi i pouči ih a ne pouči ostale bojeći se da neće razumjeti, broj: 128.

7- Ljubav prema ovim riječima, onom na što upućuju i onima koji ih izgovaraju i po njima rade, rekao je Uzvišeni:

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ﴾

"Ima ljudi koji su mjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha."² Nosioci *la ilahe illallahu* iskreno vole Allaha nepomješanom ljubavlju, a mušrici čine širk i čine druge Allahu ravnim pa uz Allaha vole i one koji se mimo Allaha obožavaju a to je u suprotnosti sa *la ilahe illallahu*.

g- Značenje ibadeta (obožavanja):

To je zajedničko ime za sve što Allah voli od riječi i dijela, unutrašnjih i vanjskih, poput: ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, straha od Allaha, oslonca na Allaha, traženja od Uzvišenog Allaha, namaza, zekata, posta, činjenja dobročinstva roditeljima, spominjanja Uzvišenog Allaha, borbe protiv nevjernika i munafika i drugih vidova ibadeta.

Vrste ibadeta su brojne, obuhvataju sve vidove pokornosti Allahu poput: čitanja časnog Kur'ana, činjenje dobra siromasima i onima koji su u potrebi, sadaka, čuvanje emaneta i povjerenih stvari, lijepa riječ i tome slično.

Ibadet obuhvata sve postupke vjernika ako njima namjerava približavanje Uzvišenom Allahu, pa čak i kada neko od nas jede, pije ili spava, s namjerom da se ojača kako bi mogao raditi dobra djela koja Allah voli, ima za to nagradu. Dakle, ovi običaji, uz valjan nijjet i ispravnu namjeru, postaju ibadeti za koje se dobiva nagrada, što znači da ibadeti nisu samo poznata obilježja i obredi poput namaza, posta i sličnog.

h- Ibadet je ono zbog čega je Allah stvorio stvorenja

Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ {56} مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِّن رِّزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعَمُوا {57} إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴾

" Džinnove i ljude sam stvorio samo zato da Me obožavaju, Ja ne tražim od njih opskrbu niti želim da Me hrane, opskrbu daje jedino Allah, Moćni i Jaki!"³

U ovim ajetima Uzvišeni Allah obavještava da je smisao stvaranja džinnova i ljudi njihovo obavljanje ibadeta i obožavanje Uzvišenog Allaha. Allah je neovisan od njihovog ibadeta, naprotiv, oni su u potrebi za obožavanjem Allaha jer su ovisni o Allahu i stalno su u potrebi za Njim.

Doista, potreba čovjeka za Uzvišenim Allahom i time da Ga obožava i nikog Mu ravnim ne čini je veća od njegove potrebe i nužde za vodom i hranom.

Doista, kada srce osjeti okus obožavanja Uzvišenog Allaha i iskrenosti prema Njemu, shvatiće da nikad prije nije imalo ništa slađe od toga niti ljepše, i niko neće osjetiti rahatluk od dunjalučkih bolova i problema osim uz obožavanje Uzvišenog Allaha.

¹ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Vrijednost namaza u mekanskome i medinskom mesdžidu, poglavlje: Zajedničko obavljanje nafila namaza, broj: 1185.

² El-Bekara, 165.

³ Ez-Zarijat, 56.

﴿ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾

"Mnogoboštvo je zaista velika nepravda."¹

Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o najvećem grijehu kod Allaha, rekao je:

"Da Allahu drugog učiniš ravnim a On te stvorio."²

Širk kvari sva dobra djela i poništava ih, kao što je Uzvišeni rekao:

﴿ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"A da su oni širk počinili, sigurno bi im propalo ono što su radili."³

Onaj ko počini širk i na tome umre ostaje vječno u Džehennem, jer je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴾

"Doista, ko Allahu širk učini, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti."⁴

Širka ima dvije vrste: veliki i mali.

Veliki širk je da čovjek uputi neki ibadet nekom drugom mimo Uzvišenog Allaha⁵, dakle, svaka riječ i svako djelo koje Allah voli je tevhid i iman ako se uputi Allahu, a širk i kufr ako se uputi nekom drugom mimo Allaha.

Primjer ovog širka: traženje nafake ili zdravlja od nekog drugog mimo Allaha, oslonac na nekog drugog mimo Allaha ili činjenje sedžde nekom drugom mimo Allahu. Rekao je Uzvišeni:

﴿ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾

"A u Allaha se pouzdajte ako ste vjernici."⁶ I rekao je:

﴿ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴾

"Allahu činite sedždu i Njega obožavajte."⁷

Dova, oslonjanje i sedžda su ibadeti koje je Allah naredio, pa ko ih uputi Allahu taj je muvehhid i vjernik, a ko ih uputi nekom drugom mimo Allaha taj je mušrik i nevjernik.

Mali širk je svaki govor ili djelo koje je sredstvo ka velikom širku i put zapadanja u njega.

Primjer ovog širka: činjenje kaburova mesdžidom, to jest klanjanje kod kaburova ili gradnja mesdžida na kaburu, ovakvo djelo je haram i onom ko ga čini je upućena prijetnja da će biti proklet, otjeran i udaljen od milosti Uzvišenog Allaha riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

"Neka je Allahovo prokletstvo nad židovima i kršćanima, učinili su kaborove svojih poslanika mesdžidima."⁸

¹ Lukman, 13.

² Hadis bilježi Buharija, Knjiga o krvarinama, poglavlje: Riječi Uzvišenog Allaha: "A ko vjernika namjerno ubije nagrada mu je džehennem, broj: 6861.

³ El-En'am, 88.

⁴ El-Maide, 72.

⁵ Pod širkom se podrazumjeva da čovjek uputi djelo, koje se ne smije uputiti nikom drugom osim Allahu Jedinom, koji sudruga nema, nekom drugom mimo Allah, poput: dove, kurbanda, zavjeta i tome slično.

⁶ El-Maide, 23.

⁷ En-Nedžm, 62.

⁸ Hadis bilježi Muslim, Knjiga o mesdžidima, poglavlje: Zabrana gradnje mesdžida na kaburima, postavljanja slika u njima i zabrana činjenje kaburova mesdžidima, broj: 531.

Dakle, činjenje kaburova mesdžidom je haram i nije dozvoljeno, jer je to sredstvo koje vodi dovljenju mrtvih i traženju od njih, a upućivanje dove mrtvima je veliki širk.

4- Vjerovanje u Allahova imena i svojstva

a- Značenje vjerovanja u Allahova imena i svojstva:

To je potvrda i priznanje imena i svojstava koja je Allah sam Sebi potvrdio u Svojoj knjizi ili sunnetu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na način koji priliči Uzvišenom Allahu.

Njemu, Uzvišenom, niko nije sličan u Njegovim imenima i svojstvima, kao što je Uzvišeni Allah i rekao:

﴿ فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

"Stvoritelj nebesa i Zemlje! On vas kao parove stvara- a stvara parove i od stoke – da vas tako razmnožava. Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi."¹

Dakle, Uzvišeni Allah je čist i daleko od toga da Mu neko od Njegovih stvorenja bude sličan u bilo kojem od Njegovih imena i svojstava.

Uzvišeni Allah ima puno imana, poput: Er-Rahman (Milostivi), El-Besir (Onaj koji sve vidi), El-'Aziz (Silni), rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴾

"Milostivog, Samilosnog"² Rekao je:

﴿ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

"On sve čuje i sve vidi."³ I rekao je:

﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾

"On je silan i mudar."⁴

b- Plodovi vjerovanja u Allahova imena i svojstva:

Navešćemo nekoliko plodova vjerovanja u Allahova imena i svojstva:

1- Upoznavanje Uzvišenog Allaha, onaj ko vjeruje u Allahova imena i svojstva time povećava svoje znanje o Uzvišenom Allahu i to mu, neminovno, povećava iman i ubjeđenje i jača njegov tevhid i iskrenost Allahu.

2- Hvaljenje Uzvišenog Allaha Njegovim Lijepim imenima, i to je od najboljih vrsta zikra, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴾

"O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite."⁵

3- Traženje od Allaha i upućivanje dove Njemu pomoću Njegovih imena i svojstva, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ﴾

¹ Eš-Šura, 11.

² El-Fatiha, 3.

³ Eš-Šura, 11.

⁴ Lukman, 9.

⁵ El-Ahzab, 41.

"Allah ima najljepša imana i vi Ga zovite njima."¹ Primjer toga je da se u dovi kaže: Allahu, ja te molim i od Tebe tražim jer Ti opskrbu daješ, pa me opskrbi....

4- Sreća i lijep život na dunjaluku i džennetski užitek na ahiretu.

¹ El-'Araf, 180.

PLODOVI VJEROVANJA U UZVIŠENOG ALLAHA

Vjervanje u Uzvišenog Allaha ima divne plodove i tragove na dunjaluku i na ahiretu. Doista, sva dunjalučka i ahiretska dobra i spriječavanje svakog zla je od tragova ovog imana. Sada ćemo navesti nekoliko plodova i utjecaja vjerovanja u Uzvišenog Allaha:

1- Otklanja od vjernika sve neugodnosti, spašava ih od teškoća i čuva ih od spletke neprijatelja. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾

"Allah doista štiti vjernike."¹

2- Vjervanjem se ostvaruje ugodan život, sreća i radosti, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život."²

3- Vjervanje čisti duše od praznovjerja, pa ko istinski vjeruje u Allaha on se samo za Uzvišenog Allaha veže, jer je On Gospodar svjetova i On je istinski Bog, nema boga osim Njega, te se ne boji stvorenja niti mu se srce veže za nekog od ljudi i tako se oslobađa od sujevjerja i predrasuda.

4- Od tragova imana i vjerovanja u Uzvišenog Allaha je postizanje uspjeha, spasa i svega poželjnog i udaljenost od svega nepoželjnog, kao što je Uzvišeni Allah rekao o vjernicima:

﴿ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

"Njima će Gospodar njihov na Pravi put ukazati i oni će ono što žele ostvariti."³

5- Najveći trag imana je postizanje zadovoljstva Uzvišenog Allaha, ulazak u Džennet i ostvarenje vječnog užitka i potpune milosti.

¹ El-Hadždž, 38.

² En-Nahl, 97.

³ El-Bekara, 5.

VJEROVANJE U MELEKE

a- Značenje vjerovanja u meleke:

Čvrsto ubjeđenje da meleki postoje, da su oni vrsta Allahovih stvorenja i da se ne opiru Allahu u onom što im zapovjedi nego ono što im se naredi izvršavaju. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُونَ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِ يَعْمَلُونَ ﴾ {26}

"A meleki su samo robovi poštovani. Oni ne govore dok On ne odobri i postupaju onako kako On naredi!"¹

Vjerovanje u meleke obuhvata četiri stvari:

- 1- Vjerovanje u njihovo postojanje.
- 2- Vjerovanje u meleke čija imena su nam poznata, poput Džibrila, alejhis-salam, a u meleke čija imena ne znamo vjerujemo općenito.
- 3- Vjerovanje u njihove osobine koje su nam poznate.
- 4- Vjerovanje u njihova djela koja su nam poznata, a koja obavljaju naredbom Uzvišenog Allaha, poput: slavljenja i obožavanja Allaha noću i danju bez umora i klonulosti.

Vjerovanje u meleke je jedan od ruknova imana. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ﴾

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegovog, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove...."²

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu: **"Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove Poslanike, budući svijet i da vjeruješ u Allahovu odredbu dobra i zla."**³

b- Osobine meleka:

Od fizičkih osobina meleka je da su stvoreni od svjetlosti, kao što ih je opisao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: **"Meleki su stvoreni od svjetlosti."**⁴

Uzvišeni Allah nas obavještava da je melekima stvorio krila, i da se oni razlikuju u broju krila. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَى أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ﴾

﴿ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾

"Hvaljen neka je Allah, stvoritelj nebesa i zemlje, koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može."⁵

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidio Džibrila, alejhisselam i na njemu šest stotina krila.⁶

Ponekad se melek, Allahovom moći, pretvori u ljudski lik, kao što se desilo Džibrilu, alejhisselam kada ga je Allah poslao Merjemi u ljudskom liku, a isto tako meleki koje je Uzvišeni Allah poslao Ibrahimu i Lutu, alejhimasselam su bili u ljudskom liku.

¹ El-Enbija, 26-27.

² El-Bekara, 285.

³ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Pojašnjenje islama, imana i ihsana, broj: 8.

⁴ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Zuhd i rekaik, poglavlje: Raznoliki hadisi, broj: 25996.

⁵ El-Fatir, 1.

⁶ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, Poglavlje o pomenu Sidreti-l-Munteha, broj: 174.

Doista su meleki svijet gajba (nepoznatog), stvoreni su da robuju Uzvišenom Allahu i oni nemaju ništa od osobina rububijeta i uluhijjeta, naprotiv, oni su Allahovi robovi potpuno potčinjeni i pokorni Uzvišenom Allahu, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾

"Allahu se, u onom što im zapovjedi, ne opiru, i ono što im se naredi izvršavaju."¹

c- Vrste meleka i njihova djela:

Meleki imaju funkcije koje obavljaju u ovom svjetu, oni su različitih vrsta a svaka vrsta ima svoje zaduženje, kao na primjer:

- 1- Odgovoran za dostavljanje vahja (objave) od Uzvišenog Allaha Njegovim poslanicima, alejhimusselam, je Džibril alejhisselam.
- 2- Odgovoran za kišu i njeno raspoređivanje.
- 3- Odgovoran za rog, to je Israfil, alejhisselam.
- 4- Odgovoran za uzimanje duše, to je Melek smrti i njegovi pomoćnici.
- 5- Odgovorni za čuvanje dijela ljudi i njihovo bilježenje, svejedno radilo se o dobrim ili lošim djelima, to su Kiramu-l-katibin (Časni pisari).
- 6- Odgovorni za Allahovo čuvanje ljudi u svim stanjima, bili na putu ili kod kuće, bili budni ili spavali, to su El-Mu'akkibat.

Od njih su i čuvari Dženneta, čuvari Vatre, meleki koji se premještaju i traže sijela ispunjena lijepim govorom i zikrom, od njih je i melek zadužen za planine, te meleki poredani u safove koji neumorno Allaha slave, Njemu se klanjaju i Njegove naredbe izvršavaju. Vojske Gospodara tvoga samo On Uzvišeni zna.

d- Plodovi vjerovanja u meleke:

Vjerovanje u meleke daje velike plodove u životu vjernika, spomenut ćemo neke od njih:

- 1- Spoznaja veličine Uzvišenog Allaha, Njegove snage i savršene moći, jer veličina stvorenja upućuje na veličinu stvoritelja pa se tako kod vjernika povećava poštovanje i veličanje Uzvišenog Allaha Koji od svjetlosti stvara meleke sa krilima.
- 2- Ustrajnost na pokornosti Uzvišenom Allahu, jer ko vjeruje da meleki bilježe sva njegova djela taj će se sigurno bojati Uzvišenog Allaha i neće Mu nepokoran biti u javnosti a ni u tajnosti.
- 3- Strpljivost na pokornosti Allahu i osjećaj radosti i smiraja kada vjernik pouzdano zna da je uz njega u ovom prostranom svemiru hiljade meleka koji izvršavaju Allahove naredbe na najljepši i najpotpuniji način.
- 4- Zahvala Uzvišenom Allahu na Njegovoj brizi o sinovima Ademovim, jer je odredio da ih meleki čuvaju i štite.
- 5- Svijest o prolaznosti ovog dunjaluka kroz sjećanje na Meleka smrti kojem je naredeno da vadi duše kada ih Allah usmrti, i s te strane će čovjek nastojati da bude spreman za Sudnji dan vjerujući i radeći dobra djela.

¹ Et-Tahrim, 6.

VJEROVANJE U KNJIGE

a- Značenje vjerovanja u knjige:

Čvrsto ubjeđenje da Uzvišeni Allah ima knjige koje je objavio Svojim robovima preko Svojih poslanika i da su te knjige govor Uzvišenog Allaha koji je njima, stvarno, govorio na način koji priliči Uzvišenom Allahu, te da je u tim knjigama istina, svjetlost i uputa ljudima na oba svijeta.

Vjerovanje u knjige obuhvata tri stvari:

- 1- Vjerovanje da su one uistinu od Allaha objavljene.
- 2- Vjerovanje u knjige koje je Uzvišeni Allah spomenuo po imenu, poput časnog Kur'ana, koji je objavljen našem poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Tevrata, koji je objavljen Musau, alejhisselam i Indžila, koji je objavljen Isau, alejhisselam.
- 3- Vjerovanje u istinitost onog što je vjerodostojno sačuvano od vijesti u tim knjigama poput vijesti koje su došle u Kur'anu.

Vjerovanje u knjige je jedan od ruknova imana. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِن قَبْلُ ﴾

"O vjernici, vjerujte u Allaha, i Poslanika Njegova, i u knjigu koju On Svome Poslaniku objavljuje, i u knjigu koju je objavio prije."¹

U ovom ajetu Allah naređuje da se vjeruje u Njega, u Njegovog Poslanika i u knjigu koja je objavljena Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a to je Kur'an časni, kao što je naredio i da se vjeruje u knjige koje su objavljene prije Kur'ana. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu:

"Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, budući svijet i da vjeruješ u Allahovu odredbu dobra i zla."²

b- Odlike časnog Kur'ana:

Časni Kur'an je govor Uzvišenog Allaha, objavljen našem Poslaniku i našem vođi i uzoru Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, zbog toga vjernik poštuje i veliča ovu knjigu, trudi se da se pridržava propisa koji su u njoj došli i da je čita i o njenim ajetima razmišlja; a dovoljno nam je to što je ovaj Kur'an naša uputa na dunjaluku i uzrok našeg uspjeha na ahiretu.

Časni Kur'an ima brojne odlike i posebna svojstva po kojima se razlikuje od prethodnih nabeskkih knjiga, od njih su:

- 1- Časni Kur'an sadrži suštinu božanskih propisa i došao je kao podrška i potvrda naređenja da se samo Allah obožava a to naređenje je došlo u ranijim knjigama, rekao je Uzvišeni:

﴿ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ﴾

"A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi."³

Allahove riječi: "...da potvrdi knjige prije objavljene..." znače da Kur'an potvrđuje ono što je ispravno u tim knjigama, a riječi: "...nad njima bdi" znače da je Kur'an došao kao zadnja riječ kojom se kontroliše ispravnost svih prethodnih knjiga.

¹ En-Nisa, 136.

² Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Pojašnjenje islama, imana i ihsana, broj: 8.

³ El-Maide, 48.

2- Svi ljudi su dužni držati se ovog veličanstvenog Kur'ana i sva stvorenja su obavezna slijediti Kur'an i po njemu raditi, za razliku od prethodnih knjiga koje su bile upućene određenim narodima. Rekao je Uzvišeni:

﴿ وَأَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ﴾

"A meni se ovaj Kur'an objavljuje da njime vas i one do kojih on dopre opominjem."¹

3- Uzvišeni Allah se obavezao da će čuvati časni Kur'an, zbog toga niko nije uspio, niti će iko uspjeti iskriviti ili promijeniti Kur'an. Rekao je Uzvišeni:

﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾

"Mi, uistinu, Kur'an objavljujemo i zaista ćemo Mi nad njim bdjeti."²

c- Naše obaveze spram časnog Kur'ana:

Upoznali smo neke veličanstvene odlike i jedinstvene osobine ovog časnog Kur'ana, pa kakva je naša obaveza prema Kur'anu?

- Dužni smo voljeti Kur'an, poštovati ga i smatrati njegovu vrijednost velikom, jer je to govor Veličanstvenog Stvoritelja i to je najistinitiji i najvrijedniji govor.

- Dužni smo čitati i učiti Kur'an, proučavati njegove ajete i sure, te razmišljati o njegovim poukama, vijestima i pričama.

- Dužni smo slijediti njegove propise, biti pokorni njegovim naredbama i držati se adaba kojim poziva. Upitana je Aiša, radijallahu anha, o čudi i ahlaku Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekla: "Njegov ahlak je bio Kur'an."³ Hadis znači da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, praktična primjena kur'anskih propisa i zakona, potpuno je sproveo kur'anske upute te smo, i s te strane, dužni slijediti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selme, jer je on svakom od nas najljepši uzor, kao što je Uzvišeni rekao:

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje."⁴

d- Iskrivljenost prijašnjih knjiga:

Uzvišeni Allah nas je obavijestio u časnom Kur'anu da su ehlu-l-kitab (sljedbenici knjige), to jest židovi i kršćani, iskrivili svoje knjige tako da one nisu više onakve kakvim ih je Uzvišeni Allah objavio. Židovi su iskrivili Tevrat, izmjenili ga i poigrali se njegovim propisima, rekao je Uzvišeni:

﴿ مَنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ ﴾

"Ima Jevreja koji izvrću smisao riječima"⁵

Isto tako su i kršćani iskrivili Indžil i njegove propise izmijenili, rekao je Uzvišeni Allah o kršćanima:

﴿ وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُؤُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ

مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾

¹ El-En'am, 19.

² El-Hidžr, 9.

³ Hadis bilježi Ahmed u Musnedu žena, hadis Aiše, radijallahu anha, broj: 25108.

⁴ El-Ahzab, 21.

⁵ En-Nisa, 46.

"Neki od njih uvijaju jezike svoje čitajući Knjigu da biste vi pomislili da je to iz Knjige, a to nije iz Knjige, i govore: "To je od Allaha!" – a to nije od Allaha, i o Allahu svjesno govore laži."¹

Dakle, Tevrat koji danas postoji nije onaj Tevrat koji je objavljen Musau, alejhisselam, niti je Indžil koji danas postoji onaj Indžil koji je objavljen 'Isau, alejhisselam.

Tevrat i Indžil koji su u rukama ehli-kitabija sadrže u sebi neispravnu akidu i kriva ubjeđenja, netačne vijesti i lažne priče tako da ne vjerujemo u istinitost onog što je u ovim knjigama osim onog što je potvrdio časni Kur'an ili vjerodostojan sunnet, a vjerujemo da je laž ono za što su časni Kur'an i sunnet potvrdili da je laž u tim knjigama.

e- Plodovi vjerovanja u knjige:

Vjerovanje u knjige ima brojne plodove, od njih ćemo navesti sljedeće:

1- Znanje o pažnji Uzvišenog Allaha prema Njegovim robovima i potpunosti Njegove milosti kada je svakom narodu poslao knjigu pomoću koje ih izvodi na Pravi put i osigurava im sreću na dunjaluku i ahiretu.

2- Znanje o mudrosti Uzvišenog Allaha u Njegovim propisima i šerijatu, jer je svakom narodu propisao ono što odgovara njihovom stanju i što se slaže sa njihovim ličnostima, kao što je uzvišeni rekao:

﴿ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَاءَ ﴾

"Svima vama smo zakon i pravac propisali."²

3- Zahvala Uzvišenom Allahu na blagodati objave tih knjiga, jer te knjige su svjetlo i uputa na dunjaluku i ahiretu, stoga smo dužni zahvaljivati Uzvišenom Allahu na toj velikoj blagodati.

¹ Al-Imran, 78.

² El-Maide, 48.

VJEROVANJE U POSLANIKE

a- Ljudska potreba za poslanstvom:

Poslanstvo je nužno potrebno ljudima, ne mogu bez njega, njihova potreba za poslanstvom je iznad bilo koje druge potrebe. Poslanstvo je svijetu poput duše, ono je njemu svjetlost i život, pa kakvo dobro ostaje svijetu ako nema duše, života i svjetlosti? Dunjaluk je u tmuni, osim onoliko koliko ga obasja sunce poslanstva. Jedini put koji vodi sreći i uspjehu na oba svijeta je put poslanika. Nema načina da se detaljno upozna dobro i zlo osim putem poslanika.

Allah je nazvao Svoju poslanicu dušom, a kada nema duše nema ni života, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ﴾

"Isto tako smo i tebi objavili ruh (dušu) od Nas. Ti nisi znao šta je Knjiga niti si poznao vjerske propise, ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo."¹

Vjerovanje u poslanike je jedan od ruknova imana. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ﴾

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegovog, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove i poslanike Njegove."² Ovaj ajet upućuje na obavezu vjerovanja u sve poslanike alehimusselam, bez razlike, i mi nismo poput židova i kršćana koji vjeruju u neke poslanike a u neke ne vjeruju.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu: **"Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove Poslanike, budući svijet i da vjeruješ u Allahovu odredbu dobra i zla."**³

Doista, nedaće, poput raznih vrsta poremećaja, briga, nesreća i razdora, sa kojima se susreću zemlje koje nazivaju naprednim i civiliziranim, nastale su uzrokom okretanja od poslanice.

b- Značenje vjerovanja u poslanike:

Čvrsto ubjeđenje da je Allah poslao svakom ummetu poslanika, jednog od njih, da ih poziva da čine ibadet samo Allahu Koji sudruga nema, te da su svi poslanici iskreni, istiniti, bogobožni, povjerljivi, da upućuju na Pravi put i da su dostavili sve čime ih je Allah poslao, nisu ništa prikrili ili promijenili, niti su, od sebe, šta dodali ili umanjili, pa ni koliko jedno slovo, kao što je rekao Uzvišeni:

﴿ فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴾

"A zar su poslanici bili dužni šta drugo već da jasno obznane?"⁴

Svi poslanici su, bez sumnje, bili na jasnoj istini, njihov poziv je bio jedinstven, svi su pozivali u tevhid i da se samo Allah obožava, kao što je rekao Uzvišeni:

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾

¹ Eš-Šura, 52.

² El-Bekara, 285.

³ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Pojašnjenje islama, imana i ihsana, broj: 8.

⁴ En-Nahl, 35.

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allaha obožavajte, a taguta se klonite!'"¹

Međutim, šerijati i zakoni sa kojima su poslanici dolazili mogu biti međusobno različiti u pojedinostima vezanim za halal i haram, kao što je rekao Uzvišeni:

﴿لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾

"...svima vama smo zakon i pravac propisali."²

Vjerovanje u poslanike obuhvata četiri stvari:

- 1- Vjerovanje da je njihova poslanica istina od Uzvišenog Allaha, pa ko ne vjeruje u poslanicu jednog od njih postao je nevjernik u poslanike sve skupa.
- 2- Vjerovanje u sve vjerovjesnike koje je Allah spomenuo po imenu, poput: Muhammeda, Ibrahima, Musaa, 'Isaa, Nuha i drugih poslanika alejhimussalatu vesselam, a u one vjerovjesnike i poslanike čija imena ne znamo vjerujemo općenito.
- 3- Vjerovanje u istinost onog što je vjerodostojno prenešeno od poslanika.
- 4- Rad po šerijatu poslanika koji nam je poslat, a to je najbolji poslanik i pečat poslanstva, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

c- Definicija vjerovjesnika i poslanika:

Jezičko značenje nebijja (vjerovjesnika) je: onaj koji obavještava, uzeto od riječi neba' što znači vijest, jer vjerovjesnik donosi vijesti od Uzvišenog Allaha, ili je, pak, uzeto od riječi en-nebve, a to je uzdignuti dio zemljišta, jer je vjerovjesnik-nebijj najčasnije stvorenje i na najvišem stepenu.

Terminološko značenje vjerovjesnika:

To je slobodan čovjek, muškarac, kojeg je Allah izabrao i odlikovao dostavljanjem objave od Njega.

Jezičko značenje resula (poslanika) je: dostavljač vijesti od onog ko ga je poslao.

Terminološko značenje poslanika:

To je slobodan čovjek, muškarac kojem je Allah objavio šerijat i naredio mu da ga dostavi narodu koji mu se suprostavlja.

Razlika između poslanika i vjerovjesnika je u tome što je poslanik uži termin od vjerovjesnika, pa je svaki poslanik vjerovjesnik, a nije svaki vjerovjesnik poslanik. Poslaniku se naređuje da dostavi šerijat onima koji se suprostavljaju Allahovoj vjeri ili ne poznaju Allahovu vjeru, dok vjerovjesnik biva poslat da poziva u šerijat poslanika koji je bio prije njega.

d- Osobine poslanika i njihovi znakovi:

- Poslanici, alejhimusselam, su ljudi, pa im je potrebno ono što je potrebno ostalim ljudima, poput hrane i pića. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ﴾

"I prije tebe smo samo ljude slali kojima smo objavljivali."³

Takođe, poslanike snalaze bolesti kao što snalaze i ostale ljude i umiru kao što umiru i ostala stvorenja.

¹ En-Nahl, 36.

² El-Maide, 48.

³ El-Enbija, 7.

Oni, dakle, nemaju ništa od osobina rububijeta i uluhijjeta nego su oni ljudi koji su dostigli potpunost u spoljašnjem izgledu, a dostigli su i vrhunac potpunosti u ahlaku i moralu. Oni su, isto tako, najboljeg porijekla i data im je razboritost i jasan govor što ih čini sposobnim da podnesu teškoće koje sa sobom nosi poslanstvo i da izvrše zahtjeve vjerovjesništva.

Mudrost slanja poslanika od ljudske vrste je očigledna; da se ljudima predoči uzor u jednom od njih, pa je sa te strane, slijeđenje poslanika i povodenje za njim moguće i u granicama ljudskih sposobnosti.

- Allah je odlikovao poslanike objavom koju nije dao drugim ljudima, kao što je Uzvišeni rekao:

﴿ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ﴾

"Reci: 'Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog – jedan Bog.'"¹

Uzvišeni Allah ih je izabrao između ostalih ljudi, kao što je Uzvišeni rekao:

﴿ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ ﴾

"A Allah dobro zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje."²

- Poslanici su bezgriješni u onom što dostavljaju od Allaha, pa tako ne griješe u onom što dostavljaju od Allaha niti griješe u sprovođenju onog što im Allah objavi.

- Istinitost. Poslanici, alejhimusselam, su istiniti u svojim riječima i djelima. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴾

"Eto ostvaruje se prijetnja Milostivog, poslanici su istinu govorili."³

- Sabur. Poslanici su donosili radosne vijesti i opomene, pozivali su u vjeru Uzvišenog Allaha i snalazile su ih razne vrste neugodnosti i teškoća, ali i pored toga oni su bili strpljivi i izdržljivi na putu uzdizanja Allahove riječi. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ ﴾

"Ti izdrži kao što su izdržali odlučni poslanici."⁴

Što se tiče znakova poslanstva, Uzvišeni Allah je pomogao Svoje poslanike, alejhimusselam, jasnim mu'džizama⁵ i nepobitnim dokazima koji upućuju na njihovu istinitost i ispravnost njihovog vjerovjesništva i poslanice. Allah je dao da se na rukama Njegovih poslanika dese mu'džize koje su van ljudske mogućnosti da bi dokazao istinitost njihovog govora i potvrdio njihovo vjerovjesništvo.

Definicija znakova poslanstva i mu'džiza:

To su neuobičajene stvari koje Allah čini da se dese na rukama Njegovih vjerovjesnika i poslanika na takav način da ljudi ne mogu nešto slično uraditi.

Primjer mu'džiza i znakova je mu'džiza 'Isaa, alejhis-selam, koji je obavještavao svoj narod o onom što jedu i što u svojim kućama čuvaju, Musaov, alejhisselam, štap koji se pretvarao u zmiju te cijepanje Mjeseca na dva dijela koje se desilo našem poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

¹ El-Kehf, 110.

² El-En'am, 124.

³ Ja-sin, 52.

⁴ El-Ahkaf, 35.

⁵ Mu'džiza je nadnaravna pojava koju Allah daje poslanicima s ciljem potvrđivanja njihove tvrdnje da su poslani od Allaha.

e- Mudrost slanja poslanika:

- Uzvišeni Allah je poslao poslanike da upoznaju ljude sa istinskim božanstvom i da ih pozivaju da upućuju ibadete samo Allahu koji sudruga nema. Allah je poslao poslanike da uspostave vjeru i zabrane razilaženje u njoj, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾

"On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i 'Isau: 'Pravu vjeru ispovjedajte i u tome se ne podvajajte!"¹

- Uzvišeni Allah je poslao poslanike da donose radosne vijesti i da opominju, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ﴾

"Mi šaljem poslanike samo zato da donose radosne vijesti i da opominju."²

Radosne vijesti koje poslanici donose i opomene vezane su za dunjaluk a i za ahiret, jer oni raduju Allahu pokorne da će lijepo živjeti na dunjaluku kao što je rekao Uzvišeni Allah:

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً ﴾

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život."³

I upozoravaju na patnju i propast na dunjaluku:

﴿ فَإِنِ أَغْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴾

"A ako glave okrenu, ti reci: 'Opominjem vas munjom onakvom kakva je pogodila Ada i Semuda."⁴

Oni, isto tako, raduju Allahu pokorne Džennetom i njegovim užicima:

﴿ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾

"Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu – On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki."⁵

I straše grijешnike i nepokorne Allahovom kaznom na ahiretu:

﴿ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴾

"A onog ko se bude protiv Allaha i Poslanika Njegova dizao i preko granica Njegovih propisa prelazio – On će u vatru baciti, u kojoj će vječno ostati; njega čeka sramna patnja."⁶

- Uzvišeni Allah je poslao poslanike kako bi dali ljudima lijep uzor u pravilnom ponašanju, plemenitom ahlaklu i ispravnom ibadetu, kao što je Uzvišeni Allah rekao o našem poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem:

﴿ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴾

¹ Eš-Šura, 13.

² El-Kehf, 56.

³ En-Nahl, 97.

⁴ Fussilet, 13.

⁵ En-Nisa, 13.

⁶ En-Nisa, 14.

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na ahiretu, i koji često Allaha spominje."¹

f- Vjerovanje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovjesnik i poslanik:

Vjerujemo da je Allahov poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov rob i Njegov poslanik, da je prvak ranijih i kasnijih poslanika, i da je pečat vjerovjesnika, jer poslije njega neće doći vjerovjesnik. Dostavio je poslanicu, ispunio emanet, savjetovao ummet i iskreno se, u ime Allaha, borio.

Nama je vadžib i obaveza vjerovati u istinitost onog o čemu on obavijesti, biti mu pokorni u onom što naredi, udaljiti se od onog što zabrani i od čega odvрати, Allahu ibadet činiti shodno njegovom sunnetu, sallallahu alejhi ve sellem, i samo njega slijediti. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na ahiretu, i koji često Allaha spominje."²

Vadžib nam je davati prednost u ljubavi prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nad ljubavi prema roditelju, djetetu i svim ljudima, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Niko od vas neće biti vjernik sve dok mu ne budem draži od njegovog roditelja, djeteta i svih ljudi."³

Iskrena ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je u slijeđenju njegovog sunneta i ugledanju na njegovu uputu.

Stvarna sreća i potpuna uputa se ostvaruje samo kroz pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Uzvišeni:

﴿وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾

"Pa ako mu budete poslušni bićete na Pravom putu – a Poslanik je jedino dužan da jasno obznani."⁴

Vadžib nam je da prihvatimo ono s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se pokorimo njegovom sunnetu i da poštujemo i veličamo njegovu uputu, kao što je Uzvišeni rekao:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

"I tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore."⁵

Dužni smo se čuvati suprostavljanja naredbi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer suprostavljanje njegovoj naredbi uzrokuje smutnju, zabludu i bolnu patnju, kao što je Uzvišeni rekao:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

"Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe."⁶

¹ El-Ahzab, 21.

² El-Ahzab, 21.

³ Hadis bilježi Buharija, Knjiga o imanu, poglavlje: Ljubav prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je dio imana, broj: 15.

⁴ En-Nur, 54.

⁵ En-Nisa, 65.

⁶ En-Nur, 63.

g- Odluke Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva:

Poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, se odlikuje nad prethodnim poslanstvima s nizom odlika, navešćemo neke od njih:

- Poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, je pečat svih prethodnih poslanstava. Rekao je Uzvišeni:

﴿ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ﴾

"Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i pečat vjerovjesnika."¹

- Poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, je derogiralo i opozvalo sva ranija poslanstva stoga Allah ne prihvata ni od koga vjeru osim uz slijeđenje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i niko neće stići do džennetskog užitka osim idući njegovim putem. On je, sallallahu alejhi ve sellem, najčasniji poslanik, njegov ummet je najbolji ummet a njegov šerijat je najpotpuniji šerijat. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾

"A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati."²

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Tako mi onog u čijoj ruci je Muhammedova duša, niko od ovog ummeta, bio židov ili kršćanin, neće čuti za mene i zatim umrjeti, a nije povjerovao u ono s čime sam poslat, a da ne bude stanovnik vatre."**³

- Poslanstvo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, je upućeno džinnovima i ljudima. Rekao je Uzvišeni Allah navodeći govor džinna:

﴿ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ ﴾

"O narode naš, odazovite se Allahovu glasniku"⁴ I rekao je:

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ﴾

"Mi smo te poslali svim ljudima da radosne vijesti donosiš i da opominješ."⁵

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Data mi je prednost nad ostalim vjerovjesnicima u šest stvari: dat mi je sažet govor, pomognut sam strahom, dozvoljen mi je ratni plijen, učinjena mi je Zemlja čistom i mjestom za klanjanje, poslat sam svim stvorenjima i sa mnom su zapečaćeni vjerovjesnici."**⁶

h- Plodovi vjerovanja u poslanike:

Vjerovanje u poslanike daje velike plodove, neke od njih ćemo spomenuti:

1- Znanje o milosti Uzvišenog Allaha i Njegovoj pažnji prema Svojim robovima poslavši im poslanike da ih upute na Pravi put i da ih nauče kako će

¹ El-Ahzab, 40.

² Al 'imran, 85.

³ Hadis bilježi Muslim, Knjiga o imanu, poglavlje: Jačanje smiraja srca mnoštvom dokaza, broj: 153.

⁴ El-Ahkaf, 31.

⁵ Seba, 28.

⁶ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Mesdžidi i mjesta na kojima se obavlja namaz, prvo poglavlje, broj: 523.

Allaha obožavati, jer ljudski razum, sam po sebi, nije u stanju to dokučiti. Rekao je Uzvišeni Allah o našem poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellme:

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴾

"A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali."¹

2- Zahvala Uzvišenom Allahu na toj velikoj blagodati.

3- Ljubav prema poslanicima, alejhimussalatu vesselam, veličanje i zahvala poslanicima na način koji njima priliči, jer su oni obožavali Uzvišenog Allaha, dostavili Njegovu poslanicu i savjetovali Njegove robove.

4- Slijedenje poslanice koju su poslanici od Allaha dostavili i rad po njoj, na taj način će se vjernicima u njihovom životu ostvariti dobro, uputa i sreća na oba svijeta. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ فَمَن اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ {123} وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا ﴾

"I onaj ko bude slijedio uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti. A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti."²

¹ El-Enbija, 107.

² Ta-ha, 123-124.

VJEROVANJE U BUDUĆI SVIJET

a- Značenje vjerovanja u budući svijet:

To je čvrsto ubjeđenje da će taj dan neminovno doći i rad po onom što to ubjeđenje iziskuje. U to ulazi i vjerovanje u predznake Sudnjeg dana i znakove koji će se neminovno desiti prije nastupanja Sudnjeg dana, vjerovanje u smrt i ono što nakon nje dolazi poput kaburske kušnje, te patnje i užitka u kaburu, vjerovanje da će se u rog puhnuti, da će mrtvi izaći iz svojih kaburova. Takođe, vjerovanje u stravične događaje koji će se desiti na Sudnjem danu, detalje koji će se desiti na mjestu sakupljanja: širenje listova, postavljanja vagi, Sirat-ćuprije, Vrelo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, šefa'at i ostali događaji. Zatim vjerovanje u Džennet i njegove užitke, od kojih je najveći gledanje u lice Uzvišenog Allaha, i vjerovanje u Vatru i njenu kaznu, a najveća kazna stanovnicima Vatre je to što neće vidjeti svog Gospodara Uzvišenog.

b- Pridavanje važnosti Kur'ana ovom ruknu i mudrost toga:

Časni Kur'an je prepun govora o budućem svijetu, na svakom mjestu se bavi njegovim utvrđivanjem, u svakoj prilici na njega podsjeća i raznolikim jezičkim metodama potvrđuje da će se desiti.

Jedan od načina pridavanja važnosti budućem svijetu i Sudnjem danu u Allahovoj knjizi je da se često veže uz vjerovanje u Uzvišenog Allaha, kao na primjer u riječima Uzvišenog Allaha:

﴿ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ مِنكُم بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ ﴾

"Ovim se savjetuju oni među vama koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet."¹

Od načina pridavanja važnosti budućem svijetu je to što se budući svijet u Kur'anu često spominje, tako da gotovo ni jednu stranicu Kur'ana nećeš pročitati a da u njoj ne nađeš govor o budućem svijetu i događajima i strahotama koji će se tada desiti, govoreći o tome kroz brojne i različite stilove izražavanja.

Od načina pridavanja važnosti Sudnjem danu je to što ga Allah naziva brojnim imenima koja upućuju na stvarnost dolaska ovog dana, kao na primjer: El-Hakka (Dan u kojem će se ostvariti ono što su nevjernici poricali), El-Vaki'a (Nesreća), El-Kijame (Dan kada će mrtvi ustajati iz svojih kaburova) i tako dalje.

Neka od tih imena upućuju na strahote koje će se desiti toga dana, kao na primjer: El-Gašije (Dan koji će prekriti ljude svojim strahotama), Et-Tamme (Drugo puhanje u rog), Es-Sahha (Drugo puhanje u rog) i El-Kari'ah (Udar).

U Časnom Kur'anu su pomenuta i brojna druga imena Sudnjeg dana, na primjer: Jeumud-din (Dan naknade), Jeumu-l-hisab (Dan polaganja računa), Jeumu-l-džum'a (Dan sakupljanja), Jeumu-l-hulud (Dan viječnosti), Jeumu-l-hurudž (Dan izlaska), Jeumu-l-hasre (Dan velike tuge), Jeumut-tenad (Dan međusobnog dozivanja) i druga imena.

A što se tiče mudrosti pridavanja tako velikog značaja ovom temelju imana, navest ćemo neke od njih:

- Vjerovanje u budući svijet ima najjači utjecaj na usmjerenje čovjeka, njegovu samokontrolu, ustrajnost u radu dobrih djela, strah od Uzvišenog Allaha i takvaluk. Na ovu mudrost ukazuje stil časnog Kur'ana u čestom povezivanju

¹ El-Bekara, 232.

između vjerovanja u budući svijet i dobrog djela, kao u riječima Uzvišenog Allaha:

﴿ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ﴾

"Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju."¹

I riječima Uzvišenog:

﴿ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴾

"A oni koji u onaj svijet vjeruju – vjeruju i u nju (Allahovu knjigu) i o molitvama svojim brigu brinu."²

- Vjerovatno je od mudrosti tako velikog davanja pažnje podsjećanju na budući svijet često ljudsko zaboravljanje tog dana i njihov nemar prema njemu zbog njihove privrženost prema dunjaluku i ljubavi prema njegovim užicima. Zato, vjerovanje u budući svijet i patnju i užitak koji su na njemu umanjuje i slabi žestinu ljubavi prema dunjaluku i podstiče na natjecanje u radu dobrih djela i pokornosti Allahu. Rekao je Uzvišeni:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا

مَتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴾

"O vjernici, zašto ste neki oklijevali kada vam je bilo rečeno: 'Krenite u borbu na Allahovu putu!' kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onog svijeta? A uživanje na ovom svijetu, prema onom na onom svijetu, nije ništa."³

Ništa neće čovjeka odvojiti od dunjaluka – nakon vjerovanja u Allaha – kao budući svijet, to jest, vjerovanje da će svaki suvišni užitak kojeg se čovjek odrekne u dunjalučkom životu - iz pokornosti Allahu i sprovodeći Njegovu naredbu – biti nadoknađen na ahiretu većim, trajnijim i vječnim užitkom, uz istovremeno vjerovanje da svako suprostavljanje Allahovoj naredbi u dunjalučkom životu, kako bi se postigao neki prolazni ovozemaljski užitak, za sobom povlači bolnu patnju na ahiretu.

Kada čovjek vjeruje u budući svijet zna pouzdano da se svi dunjalučki užici ne mogu uporediti sa užicima na ahiretu, a sa druge strane, nisu vrijedni da se zbog njih provede niti jedan trenutak u ahiretskoj patnji, a svaka dunjalučka patnja na Allahovom putu ne može se mjeriti sa patnjom na ahiretu, a sa druge strane, ma koliko se patili na dunjaluku jedan trenutak ahiretskog užitka je vredniji od toga.

c- Kabursko iskušenje:

Vjerujemo da je smrt istina, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ قَالَ يَتَوَفَّاكُم مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴾

"Reci: 'Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti.'" ⁴

Smrt je vidljiva stvar, nikom nije nepoznata i u nju nema sumnje niti oko nje ima nedoumice. Vjerujemo da svi koji su umrli, ubijeni, ili su bilo kojim uzrokom prestali živjeti, da je njihov određeni životni rok istekao i ništa im nije od njega umanjeno. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴾

¹ Et-Tevba, 18.

² El-En'am, 92.

³ Et-Tevba, 38.

⁴ Es-Sedžde, 11.

"Svaki narod ima svoj kraj, i kada dođe njegov kraj, neće ga moći ni za tren jedan ni odložiti ni ubrzati."¹

Vjerujemo u kabursko iskušenje, a to je ispitivanje mrtvog od strane dva meleka nakon što bude zakopan, o njegovom Gospodaru, vjeri i poslaniku. Allah će one koji su vjerovali postojanom riječi učvrstiti pa će vjernik odgovoriti: moj Gospodar je Allah, moja vjera je islam i moj poslanik je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, a silnike će Allah u zabludi ostaviti pa će nevjernik reći: haah, haah, ne znam, a munafik i onaj koji je bio u nedoumici će reći: ne znam, čuo sam ljude da nešto govore pa sam i ja to rekao.

Vjerujemo u kabursku patnju i užitke. Kaburska patnja čeka silnike koji su bili munafici ili nevjernici. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴾

"A da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: 'Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni zato što ste na Allaha ono što nije istina iznosili i što ste se prema dokazima Njegovim oholo ponašali.'"²

I kaže o Faraonovim sljedbenicima:

﴿ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴾

"Oni će se ujutro i naveče u vatri pržiti, a kada nastupi Čas: 'Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu!'"³

Muslim bilježi u svojoj vjerodostojnoj zbirci hadis od Zejda ibn Sabita, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada ne biste svoje mrtve ostavljali neukopane, molio bih Allaha da učini da čujete od kaburske patnje ono što ja čujem," zatim se licem okrenu i reče: "Utječite se Allahu od kaburske patnje!" Na to prisutni rekoše: "Allahu se utječemo od patnje u vatri!" A on ponovo reče: "Utječite se Allahu od kaburske patnje!" Rekoše: "Allahu se utječemo od kaburske patnje!"⁴

Što se tiče kaburskog užitka, on čeka iskrene vjernike. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴾

"Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah' pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan.'"⁵ I rekao je:

﴿ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ {83} وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ {84} وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ {85} فَلَوْلَا إِنْ كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ {86} تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ {87} فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ {88} فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةٌ نَعِيمٌ ﴾

"A zašto vi kada duša do guše dopre, i kad vi budete tada gledali, - a Mi smo mu bliži od vas, ali vi ne vidite - zašto je onda kad niste u tuđoj vlasti ne povratite, ako istinu govorite? I ako bude jedan od onih koji su Allahu bliski – udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati njemu!"⁶

¹ El-A'raf 34.

² El-En'am 93.

³ El-Mu'min 46.

⁴ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Džennet, poglavlje: Prikazivanje mjesta umrlom koje ga čeka u Džennetu ili Vatri i potvrda kaburske patnje i traženja zaštite od nje, broj: 2867.

⁵ Fussilet, 30.

⁶ El-Vaki'a, 83-89.

Prenosi El-Bera' ibn 'Azib, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao o vjerniku nakon što odgovori dvojici meleka u kaburu: "**Povikaće glasnik sa nebesa: 'Istinu je rekao Moj rob, prostrite mu prostirku iz Dženneta, obucite mu odjeću iz Dženneta i otvorite mu vrata prema Džennetu!'**" Kaže: '**Pa će do njega dopirati džennetski dah i miris, a kabur će mu se raširiti za dužinu njegovog pogleda.**'"¹

Prenešeno je od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mnoštvo hadisa, tako da su dostigli stepen tevatura², koji potvrđuju kabursku patnju i užitak u njemu onom ko ga zasluži, i potvrđuju ispitivanje od strane dva meleka, pa smo stoga dužni smatrati to nepobitnom istinom i obavezni smo u to vjerovati. Međutim, ne govorimo o kakvoći svega toga, jer razum to ne može dokučiti, obzirom da se na ovom svijetu s tim ne susreće.

Isto tako, stanje u kaburu je od stvari gajba koje osjetila ne mogu dokučiti, a kada bi se mogla dokučiti osjetilima, vjerovanje u gajb ne bi koristilo, naređivanje i zabranjivanje bi izgubilo smisao, a ljudi ne bi svoje mrtve ukopavali, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "**Kada ne biste svoje mrtve ostavljali neukopane, molio bi Allaha da učini da čujete od kaburske patnje ono što ja čujem.**"³ Kada su životinje u pitanju ovakva mudrost ne postoji, pa je stoga učinjeno da one čuju i osjećaju šta se dešava u kaburu.

d- Predznaci Sudnjeg dana:

Vadžib nam je vjerovati da će Sudnji dan, bez ikakve sumnje, doći i da vrijeme nastupanja tog dana nije poznato nikom osim Allahu. Allah ga je prikrrio od svih ljudi, kaže Uzvišeni:

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

"Pitaju te o Smaku svijeta kada će se zbiti. Reci: 'To zna jedino Gospodar moj, On će ga u njegovo vrijeme otkriti, a težak će biti nebesima i Zemlji, sasvim neočekivano će vam doći'. Pitaju te kao da ti o njemu nešto znaš. Reci: 'To samo Allah zna, ali većina ljudi ne zna.'"⁴

Od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je prenešeno mnoštvo hadisa koji govore o znakovima i predznacima Sudnjeg dana. Prenešeno je vjerodostojnim putem od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je govorio o malim predznacima Sudnjeg dana koji se uglavnom vraćaju na nered među ljudima, pojavu fitni i smutnji među njima i skretanje sa Pravog puta.

Primjeri malih predznaka Sudnjeg dana:

- Došlo je u hadisu Džibrila da je on pitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o Sudnjem danu, pa mu je odgovorio: "**Upitani ne zna o tome ništa više od onoga ko ga je upitao.**" Džibril je tada rekao: "**Obavijesti me o njegovim predznacima,**" a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: "**Kada robinja sebi rodi gospodara i kada vidiš bosonoge...**"⁵

¹ Hadis bilježi Ebu-Davud, knjiga: Sunnet, Poglavlje o pitanju u kaburu i patnji u kaburu, broj: 4753.

² Tevatur je kada predaju prenosi veliki broj prenosilaca tako da je, shodno običaju, nemoguće da se slože na laži.

³ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Džennet, poglavlje: Prikazivanje mjesta umrlom koje ga čeka u Džennetu ili Vatri i potvrda kaburske patnje i traženja zaštite od nje, broj: 2867.

⁴ El-A'raf, 187.

⁵ Hadis bilježi Muslim, Knjiga o imanu, poglavlje: Pojašnjenje imana, islama i ihsana, broj: 8.

- Jedan čovjek je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada će doći Sudnji dan?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu odgovori: **"Kada nestane povjerenja među ljudima, očekuj Sudnji dan."** Čovjek opet upita: "Kako će nestati povjerenja među njima?" **"Kada se odgovorne funkcije povjere onima koji ih ne zaslužuju, očekuj Sudnji dan."**¹

A što se tiče velikih predznaka, to su veliki znakovi nakon kojih će uslijediti Sudnji dan, oni će dolaziti jedan za drugim poput zrna ogrlice kada se prekine.

U vjerodostojnim predajama je pomenuto deset velikih predznaka, od tih predaja je hadis Huzejfe ibn Usejda El-Gaffari u kome kaže: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je zatekao kako podsjećamo jedni druge znanju koje smo naučili, pa je upitao: **"Čega se to prisjećate?"** "Govorimo o Sudnjem danu", rekoše, a on reče: **"Sudnji dan neće nastupiti sve dok prije njega ne vidite deset predznaka", pa je spomenuo Duhan, Dedždžala, životinju, izlazak Sunca sa zapada, silazak Isaa sina Merjemina, alejhisselam, Je'džudž i Me'džudž, tri propadanja zemlje: propadanje na istoku, na zapadu i na Arapskom poluotoku, a zadnji od njih će biti vatra koja će se pojaviti u Jemenu i potjerati ljude na mjesto obračuna.**²

Uzećemo kao primjer jedan od ovih predznaka da o njemu detaljnije progovorimo:

Jedan od predznaka Sudnjeg dana je pojava Dedždžala. Dedždžal je izvor kufra i zablude, od njega dolaze fitne i smutnje. Na njega su poslanici upozoravali svoje narode, opominjali svoje ummete i opisali ga vidljivim i jasnim osobinama. Na njega je upozorio i naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i opisao ga svom ummetu osobinama koje se ne mogu sakriti nikom ko oči ima.

Prenosi Enes, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Nema nijednog poslanika, a da svoj ummet nije upozoravao na ćoravog lažljivca, on je, doista, ćorav, a vaš Gospodar nije ćorav, a među njegovim očima je napisano "kafir" (ك ف ر)"**³

Prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Hoćete li da vam kažem nešto o Dedždžalu što nijedan poslanik nije rekao svom narodu? On je doista ćorav i doista će sa njim doći nešto poput dženneta i vatre, pa ono za što kaže da je džennet to je vatra! Ja vas doista upozoravam kao što je Nuh upozoravao svoj narod."**⁴

Spas od Dedždžalove fitne je samo uz znanje i rad. Pod znanjem se ovdje misli da se zna da je on od krvi i mesa, jede i pije, a uz to je, zbog svoje slabosti i nemoći, ćorav, a između očiju mu piše da je kafir. Pod radom se podrazumjeva traženje utočišta Uzvišenog Allaha od fitne Dedždžala na zadnjem sjedenju svakog namaza, te da se nauči napamet deset prvih ajeta sure El-Kehf, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Ko nauči napamet deset prvih ajeta sure El-Kehf biće sačuvan od Dedždžala."**⁵

¹ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Rekaik, poglavlje: Nestanak povjerenja, broj: 6496.

² Hadis bilježi Muslim, Knjiga o fitnama, Poglavlje o znakovima koji će se desiti prije Sudnjeg dana, broj: 2901.

³ Hadis bilježi Muslim, Knjiga o fitnama, poglavlje: Govor o Dedždžalu, njegov opis i ono što ga prati, broj: 2933.

⁴ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Hadisi o poslanicima, poglavlje: Allahove riječi: "Mi smo doista Nuha njegovom narodu poslali", broj: 3338.

⁵ Hadis bilježi Muslim, Knjiga o namazu, poglavlje: Vrednost El-Fatihe i zadnjih ajeta sure El-Bekare, broj: 809.

e- Proživljenje:

Vjerovanje u proživljenje je od stvari na koje upućuje Kur'an, sunnet, razum i zdrava priroda (fitra), pa smo stoga čvrsto ubjeđeni da će Allah proživjeti one koji su u kaburovima, duše će se vratiti svojim tijelima i ljudi će ustati na poziv Gospodara svjetova. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ {15} ثُمَّ إِنَّكُمْ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴾

"Vi ćete, poslije toga, pomrijeti, zatim ćete, na onom svijetu, oživljeni biti."¹

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Ljudi će na Sudnjem danu biti proživljeni bos, goli i neosunećeni."**²

Svi muslimani su složni da će se proživljenje desiti. Isto tako, mudrost to iziskuje, jer mudrost zahtjeva da Uzvišeni Allah učini za ova stvorenja mjesto povratka na kojem će ih nagraditi za sve ono čime ih je zadužio preko svojih poslanika. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴾

"Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?"³

Nevjernici negiraju proživljenje nakon smrti tvrdeći da je to nemoguće. Ova tvrdnja je neispravna, a na njenu neispravnost upućuje Šerijat, osjetila i razum. Kao primjer dokaza iz Šerijata navešćemo riječi Uzvišenog Allaha gdje kaže:

﴿ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ ﴾

"Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni. Reci: 'Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni' – a to je Allahu lako."⁴ I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِنَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ ﴾

"A nevjernici govore: 'Čas oživljenja nam neće doći!' Reci: 'Hoće tako mi Gospodara moga, koji zna i ono što je skriveno, zacjelo će vam doći.'"⁵

Isto tako, sve nebeske knjige su se složile da će se proživljenje desiti.

Što se pak tiče hašra (skupljanja svih ljudi na jednom mjestu radi obračuna) Uzvišeni Allah je pokazao Svojim robovima oživljavanje mrtvih još na ovom dunjaluku. U suri El-Bekara je navedeno pet takvih primjera. Prvi od tih primjera je priča o Musaovom narodu kada mu je rekao da mu neće vjerovati sve dok Allaha jasno ne vidimo, pa ih je Allah usmrtio i zatim oživio. Kaže Uzvišeni Allah o tome obračujući se sinovima Israilovim (židovima):

﴿ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ {55} ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَعْدِ

﴿ مَوْتِكَمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾

"I kada ste uglas rekli: 'O Musa, mi ti nećemo vjerovati dok Allaha ne vidimo!' – munja vas je ošinula, vidjeli ste. Zatim smo vas, poslije smrti vaše, oživjeli da biste zahvalni bili."⁶

Drugi primjer je priča o ubijenom oko kojeg su se Israilci sporili pa im je Allah naredio da zakolju kravu i da jednim njenim dijelom udare ubijenog da bi ih

¹ El-Mu'minun, 15-16.

² Hadis bilježi Muslim, knjiga: Džennet, poglavlje: Prestanak dunjaluka i dokaz sakupljanja ljudi na Sudnjem danu, broj: 2859.

³ El-Mu'minun, 115.

⁴ Et-Tegabun, 7.

⁵ Sebe, 3.

⁶ El-Bekara, 55-56.

tako obavijestio o onom ko ga je ubio. Zatim, priča o narodu koji su izišli iz svojih kuća bježeći od smrti, pa ih je Uzvišeni Allah usmrtio i zatim oživio. Četvrti primjer je priča o čovjeku koji je naišao pored jednog porušenog grada pa je smatrao nemogućim da Uzvišeni Allah oživi njegove stanovnike pa ga je onda Allah usmrtio stotinu godina a zatim ga proživio. Peti primjer je priča o pticama Ibrahima, alejhis-selam.¹

Što se tiče razuma, on na dva načina upućuje na mogućnost proživljenja:

Prvi način:

Uzvišeni Allah je Tvorac nebesa, Zemlje i svega na njima, On ih je iz ničega stvorio, a onaj ko je u stanju stvoriti prvi put nije nemoćan da to ponovo učini.

Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ﴾

"On je Taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti."² Kaže Uzvišeni Allah naređujući da se odgovori onom ko negira mogućnost oživljenja trulih kostiju:

﴿ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴾

"Reci: Oživjeće ih Onaj koji ih je prvi put stvorio; On dobro zna sve što je stvorio."³

Drugi način:

Zemlja bude mrtva i suha, bez zelenila i drveća, pa se na nju spusti kiša od koje živo ustrepće i zazeleni i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno. Doista onaj ko je u stanju ovu Zemlju oživjeti u stanju je oživjeti mrtve. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ 10 ﴾ رَزَقْنَا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ

"Mi s neba spuštamo vodu kao blagoslov, i činimo da, uz pomoć njenu, niču vrtovi i žito koje se žanje i visoke palme u kojih su zamci nagomilani jedni iznad drugih, kao hranu robovima, i Mi njome oživljavamo mrtve predjele takvo će biti i oživljenje."⁴

Doista, svako razuman zna da onom ko je u stanju uraditi nešto veliko i ogromno, njemu je, uraditi ono što je od toga puno manje lakše i lakše. Uzvišeni Allah je stvorio nebesa i Zemlju i pored njihove veličine, ogromnog prostranstva i čudnog i divnog izgleda, pa kada je to u stanju, još je prije u stanju oživjeti kosti kada postanu truhle. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝ ﴾

"Zar Onaj koji je stvorio nebesa i Zemlju nije kadar da stvori njima slične? Jeste, On sve stvara i On je sveznajući."⁵

f- Stajanje pred Allahom, polaganje računa i čitanje knjiga:

Vjerujemo da ćemo stajati pred Allahom, jer će ljudi biti poredani pred svojim Gospodarom, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿ وَأَنْشَأَتِ السَّمَاءَ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴾ {16} وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴾ {17}

﴿ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴾

¹ Pogledaj sljedeće ajete u suri El-Bekara: 73, 243, 259. i 260.

² Er-Rum, 27.

³ Ja-sin, 79.

⁴ Kaf, 9-11.

⁵ Ja-sin, 81.

"I nebo će se razdvojiti – tada će labavo biti – i meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmorica držati. Tada ćete pred Allaha dovedeni biti, i nijedna tajna vaša neće skrivena ostati."¹ I rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ وَغَرَضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۗ ﴾

"Pred Gospodarom tvojim biće oni u redove poredani: 'Došli ste Nam onako kako smo vas prvi put stvorili.'"²

Vjerujemo u polaganje računa, jer će Uzvišeni Allah svoditi račun stvorenjima, a Svog roba vjernika će izdvojiti pa će priznati svoje grijehe, kao što je to opisano u Kur'anu i sunnetu. Što se, pak, nevjernika tiče oni neće biti ispitivani na način da im se vagaju dobra i loša djela, jer oni nemaju dobrih djela, nego će im se djela sabrati i izbrojati pa će im se pokazati, a oni će ih priznati.

Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ {6} فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ {7} فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا {8} وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا {9} وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وِرَاءَ ظَهْرِهِ {10} فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا {11} وَيَصَلِّي سَعِيرًا {12} إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا {13} إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ {14} بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۗ ﴾

"Ti ćeš, o čovječe, koji se mnogo trudiš, trud svoj pred Gospodarom svojim naći: onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data, lahko će račun položiti i svojim će se radostan vratiti; a onaj kome bude knjiga njegova iza leđa njegovih data propast će prizivati i u ognju će gorjeti jer je sa čeljadi svojom radostan bio i mislio da se nikada neće vratiti – a hoće! Gospodar njegov o njemu, zaista, sve zna!"³

Prenosi Buharija u svom Sahihu od Aiše, radijallahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Propao je svako onaj ko god bude pitan za svoja djela na Kijametskom danu." Pa sam rekla: "O Allahov Poslaniče, zar Uzvišeni Allah nije rekao:

﴿ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ {7} فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۗ ﴾

"Onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data, lahko će račun položiti"⁴ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "To se odnosi samo na izlaganje djela, a ko god bude pitan za svoja djela na Kijametskom danu biće i kažnjen."⁵

Vjerujemo da će svakom čovjeku biti data knjiga njegovih djela, pa kada vjernik vidi šta je na listovima njegove knjige zapisano od tevhida i dobrih dijela, veseliće se, biti radostan i tu radost će pokazati. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَٰؤُلَاءِ أَقْرَبُوا كِتَابِيهِ {19} إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيهِ {20} فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ {21} فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ {22} فُطُوفُهَا دَائِمَةٌ {23} كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۗ ﴾

"Onaj kome se knjiga njegova u desnu ruku njegovu da – reći će: 'Evo vam, čitajte knjigu moju, ja sam čvrsto vjerovao da ću račun svoj polagati.' I on će biti u životu zadovoljnom, u Džennetu predivnom, čiji će plodovi nadohvat ruke biti. 'Jedite i pijte radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili!'"⁶

¹ El-Hakka, 15-18.

² El-Kehf, 48.

³ El-Inšikak, 6-15.

⁴ El-Inšikak, 7-8.

⁵ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Rekaik, poglavlje: Ko bude pitan za svoja djela biće kažnjen, broj: 6537.

⁶ El-Hakka, 19-24.

A što se tiče nevjernika, munafika i ostalih koji su u zabludi, oni će svoje knjige lijevim rukama iza leđa uzeti. Tada će nevjernik propast i druge velike stvari prizivati, kao što je Uzvišeni Allah rekao:

﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيهِ {25} وَلَمْ أَدْر مَا حِسَابِيهِ {26} يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ {27} مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيهِ {28} هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ {29} خُدُوهُ فَعُلُوهُ {30} ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾

"A onaj kome se da knjiga u lijevu ruku njegovu reći će: 'Kamo sreće da mi knjiga moja ni data nije i da ni saznao nisam za obračun svoj! Kamo sreće da me je smrt dokrajčila – bogatstvo moje mi nije od koristi, snage moje nema više!' Držite ga i u okove okujte, zatim ga samo u vatri pržite."¹

g- Vaga i Sirat-ćuprija:

Vjerujemo da će na Sudnjem danu biti postavljena vaga, rekao je Uzvišeni Allah:

﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾

"Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezijske postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je što ćemo Mi račune ispitivati."²

Sunnet Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upućuje da vaga na kojoj će se djela vagati ima dva stvarna i vidljiva tesa.

Vaganje djela će biti nakon završetka obračuna, jer cilj obračuna je priznanje i potvrda dijela, a vaganje ima za cilj da pokaže vrijednost tih dijela kako bi se prema njima dobila nagrada.

Vjerujemo u postojanje Sirat-ćuprije. To je most postavljen preko Džehennema i on je put koji vodi prema Džennetu. Svi ljudi će prelaziti preko ovog mosta shodno njihovim djelima, pa će među njima biti onih koji će proći za treptaj oka, onih koji će proći brzinom munje, onih koji će proći poput vjetra, poput brzog konja, poput jahača kamile, biće onih koji će proći trčeći, onih koji će proći idući korakom, onih koji će proći puzeći, a biće i onih koji će biti dohvaćeni i bačeni u Džehennem jer na tom mostu su kuke koje hvataju ljude shodno njihovim djelima. Ko prođe Sirat-ćupriju ući će u Džennet.

Treba znati, da onaj ko na dunjaluku bude ustrajan na Pravom putu (Siratu-l-mustekim), na Allahovoj istinitoj vjeri, taj će sigurno proći preko Sirat-ćuprije na ahiretu, a ko skrene sa Pravog puta na dunjaluku, neće uspješno preći preko Sirat-ćuprije.

Kod Sirat-ćuprije će se odvojiti munafici od vjernika i izostati iza njih. Vjernici će ih preteći i između njih će se postaviti pregrada koja će onemogućiti munafike da dođu do vjernika.

h- Džennet i Džehennem:

Vjerujemo u postojanje Dženneta kojeg je Allah pripremio za vjernike, i vjerujemo u postojanje Džehennema kojeg je Allah pripremio za nevjernike. Džehennem je kuća Allahovih neprijatelja, a Džennet je kuća Allahovih prijatelja. Rekao je Uzvišeni Allah:

¹ El-Hakka, 25-31.

² El-Enbija, 47.

﴿ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَٰن تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ {24} وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴾

"Pa ako ne učinite, a nećete učiniti, onda se čuvajte vatre za nevjernike pripremljene, čije će gorivo biti ljudi i kamenje. A one koji vjeruju i dobra djela čine obraduj džennetskim baščama kroz koje rijeke teku; svaki put kada im se iz njih da kakav plod, oni će reći: 'Ovo smo i prije jeli;' – a biće im davani samo njima slični. U njima će čiste žene imati, i u njima će vječno boraviti."¹

U časnom Kur'anu na mnogim mjestima su opisani Džennet, Džehennem, užitak i patnja. Kad god se spomene Džennet, spomene se nakon toga i Džehennem, a i obratno. Ponekad Uzvišeni Allah u Kur'anu budi želju za Džennetom i njemu poziva i straši Vatrom i na nju upozorava, a ponekad obavještava o užicima koje je pripremio u Džennetu za Svoje prijatelje i obavještava o bolnoj patnji u Vatri koju je pripremio za Svoje neprijatelje.

Čvrsto vjerujemo da su Džennet i Džehennem stvoreni i da sada postoje. Rekao je Uzvišeni Allah o Džennetu:

﴿ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴾

"....pripremljen za one koji se Allaha boje."²

A, o Vatri je rekao:

﴿ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَٰن تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴾

"Pa ako ne učinite, a nećete učiniti, onda se čuvajte vatre za nevjernike pripremljene, čije će gorivo biti ljudi i kamenje."³

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Kad neko od vas umre, doista, mu se ujutro i naveče pokazuje njegovo mjesto, pa ako je od stanovnika Dženneta pokazuje mu se mjesto u Džennetu, a ako je od stanovnika Vatre pokazuje mu se mjesto u Vatri."⁴

Kur'anski i hadiski tekstovi koji to potvrđuju su mnogobrojni, pa su stoga pripadnici Ehlis-sunneta saglasni da su Džennet i Džehennem stvoreni i da oni sada postoje.

Isto tako vjerujemo da su Džennet i Džehennem vječni i da neće nikada prestati ili nestati. Na to upućuju kur'anski ajeti i brojni hadisi. Rekao je Uzvišeni Allah o Džennetu:

﴿ أَكُلُهَا دَائِمًا وَظِلُّهَا ﴾

"...njeni plodovi i hladovi su trajni..."⁵

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko uđe u Džennet, uživaće i neće biti nesretan, odjeća mu neće stariti niti će mu mladost prolaziti."⁶

Jedan od dokaza vječnosti Vatre su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴾

"...za njih će biti patnja neprestana."

¹ El-Bekara, 24-25

² Al-'Imran, 133

³ El-Bekara, 24

⁴ Hadis bilježi Buharija, Knjiga o početku stvaranja, poglavlje: Predaje o opisu Dženneta i da je on stvoren, broj: 3240.

⁵ Er-Ra'd, 35

⁶ Hadis bilježi Muslim, Knjiga o Džennetu i opis užitka u njemu i njegovih stanovnika, poglavlje: Trajnost džennetskog užitka, broj: 2836.

I riječi Uzvišenog Allaha o džehennemlijama:

﴿ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَؤُنَا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِّنْ عَذَابِهَا ﴾

"...oni neće biti na smrt osuđeni, i neće umrijeti, i neće im se patnja u njemu ublažiti..."¹

Allahu, molimo te da nam podariš Tvoje zadovoljstvo, Tvoj Džennet i riječi i djela koja njemu približavaju, i Tebi se utječemo od Tvoje srdžbe, Tvoje Vatre i riječi i djela koja njoj približavaju.

¹ Fatir, 36.

VJEROVANJE U KADER (ALLAHOVO ODREĐENJE)

a- Značenje vjerovanja u kader:

To je čvrsto ubjeđenje da sve, bilo dobro ili zlo, biva Allahovom odredbom, da Allah radi ono što On hoće, da sve što se dešava biva Njegovom voljom, ništa ne izlazi van Njegovog htjenja, ništa na svijetu ne izlazi iz Njegove odredbe i sve je rezultat samo Njegovog upravljanja. Niko ne može ono što mu je određeno izbjeći, niti ono što mu je zapisano u Knjizi (Levhi-l-mahfuz) prekoračiti. Vjerujemo da je Allah tvorac ljudskih dijela, dobrih i loših. Pored toga, On naređuje i zabranjuje Svojim robovima i omogućio im je da sami izabiru svoja djela, nisu na njih prisiljeni nego se ona dešavaju shodno njihovoj moći. Allah Svojom milošću upućuje koga hoće, a Svojom mudrošću odvodi u zabludu koga hoće. On neće biti pitan za ono što radi, a Njegovi robovi će biti pitani.

Vjerovanje u kader i odredbu Uzvišenog Allaha je jedan od ruknova imana, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio Džibrilu, alejhisselam, kada ga je pitao o imanu, rekavši: **"Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove Poslanike, budući svijet i da vjeruješ u Allahovu odredbu dobra i zla."**¹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je takođe rekao: **"Kada bi Uzvišeni Allah kaznio sve stanovnike nebesa i Zemlje, On bi to učinio a da nikome ne bi nepravdu nanio, a ako im se smiluje, Njegova milost će im biti bolja od njihovih dijela. Kada bi utrošio na Allahovom putu koliko brdo Uhud zlata, ne bi ti to Allah primio sve dok ne povjeruješ u kader i ne budeš znao da ono što te je zadesilo nije te moglo mimoići, a ono što te je mimoišlo nije te ni moglo zadesiti. A ako umreš na nekom drugom ubjedenju mimo ovog, ući ćeš u Vatru."**²

Defenicija kadera:

Kader je Allahovo određenje svega što biva shodno Njegovom ranijem znanju i onom što Njegova mudrost iziskuje.

b- Stepeni vjerovanja u kader:

Vjerovanje u kader obuhvata četiri stvari:

1- Vjerovanje da Allah sve zna, općenito i detaljno, da On Uzvišeni zna sva Svoja stvorenja prije nego što ih je stvorio, zna njihovu nafaku, trenutak njihove smrti, njihove riječi i djela, sve njihove pokrete i mirovanja, zna ono što taje i ono što javno čine, zna ko će od njih ući u Džennet a ko u Vatru. Rekao je Uzvišeni Allah:

﴿ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ﴾

"On je Allah – nema drugog boga osim Njega – On je poznavalac nevidljivog i vidljivog svijeta."³

I kaže Uzvišeni Allah:

﴿ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴾

"...i da Allah znanjem Svojim sve obuhvata!"¹

¹ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Iman, poglavlje: Pojašnjenje islama, imana i ihsana, broj: 8.

² Hadis bilježi Ebu-Davud, knjiga: Sunnetu, poglavlje: Kader, broj: 4699, šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

³ El-Hašr, 22.

2- Vjerovanje da je sve to zapisano i da je Uzvišeni Allah zapisao u Levhi-l-mahfuzu sve što unaprijed zna da će se desiti, a dokaz toga su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا ﴾

"Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi."²

I riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: **"Allah je zapisao sudbine svih stvorenja prije nego je stvorio nebesa i Zemlju na pedest hiljada godina."**³

3- Vjerovanje u Allahovu volju koja se u potpunosti realizuje i koju ništa ne može spriječiti, i u Njegovu neograničenu moć kojom može sve uraditi. Sve što se desi biva Allahovom voljom i Njegovom moći. Šta hoće to biva a šta neće to se ne može ni desiti. Dokaz toga su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ﴾

"A vi ćete htjeti samo ono što Allah hoće."⁴ I riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴾

"Allah radi što hoće."⁵

4- Vjerovanje da je Uzvišeni Allah stvoritelj svih stvari, da jedino On stvara, da je sve osim Allaha Njegovo stvorenje i da On sve može. Dokaz su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ﴾

"Allah je stvoritelj svega."⁶ I riječi:

﴿ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ﴾

"...i koji je sve stvorio i kako treba uredio."⁷

Dužni smo, isto tako, znati da je kader moć Uzvišenog Allaha, i da se sve odvija Njegovom odredbom i da se Njegova volja sprovodi. Ljudi ne mogu ništa htjeti osim ako to Allah hoće, pa šta Allah hoće da im se desi to i bude, a šta neće to i ne bude.

Isto tako, moramo znati da se kader zasniva na tajni Uzvišenog Allaha u Njegovim stvorenjima, koju nije otkrio ni bliskom meleku niti vjerovjesniku ili poslaniku.

Vjernik, doista, opisuje svog Gospodara svojstvima savršenstva, zato ga vidiš kako vjeruje da svaki događaj koji se desi ima određenu mudrost, a kada u nečem ne dokuči božansku mudrost, postaje svjestan svog neznanja pred Allahovim znanjem – koje sve obuhvata – i ne suprosvavlja se Mudrom, Onom Koji sve zna i o svemu je obavješten, Koji neće biti pitan za ono što radi, a Njegovi robovi će biti pitani.

¹ Et-Talak, 12.

² El-Hadid, 22.

³ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Kader, poglavlje: Rasprava između Adema i Musaa, alejhimassalam, broj 2653.

⁴ Ed-Dehr, 30.

⁵ Ibrahim, 27.

⁶ Er-R'ad, 16.

⁷ El-Furkan, 2.

c- Da li je kader opravdanje za ostavljenje onog što Allah naredi?

Svojstva kojima smo opisali kader ne negiraju da čovjek ima svoju volju u proizvoljnim djelima i sposobnost da ih izvrši, jer Šerijat, a i stvarnost, to potvrđuju i na to upućuju.

Kao dokaz iz Šerijata navešćemo riječi Uzvišenog Allaha o ljudskoj volji:

﴿ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَاءً ﴾

"...pa ko hoće Gospodaru svome će kao utočištu, poći."¹

A o ljudskoj moći kaže:

﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ﴾

"Allah nikog ne opterećuje preko mogućnosti njegove: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi."²

Što se, pak, stvarnosti tiče svaki čovjek zna da ima volju i sposobnost pomoću kojih može nešto uraditi ili ostaviti, i svako razlikuje između onog što se dešava njegovom voljom, poput hodanja, i onog što se dešava mimo njegove volje, poput drhtanja, međutim čovjekova volja i moć nastaju Allahovom voljom i moći, jer Uzvišeni Allah kaže:

﴿ وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۗ ﴾

"A vi ćete htjeti samo ono što Allah hoće."³

A i sav svemir je vlasništvo Uzvišenog Allaha, pa se tako u Njegovom vlasništvu ništa ne dešava bez Njegovog znanja i volje.

Vjerovanje u kader, na način koji smo prethodno utvrdili, ne daje čovjeku opravdanje da ostavlja ono što je Allah naredio ili da radi ono što je Allah zabranio. Neispravno je pravdanje onog ko kaderom pravda grijeha koje čini, iz više razloga:

Prvo: Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Nema nikog od vas a da mu nije već zapisano mjesto u Vatri ili u Džennetu!"** Na to reče jedan čovjek od prisutnih ljudi: "Allahov Poslaniče, zar se nećemo na to osloniti,?" **"Ne, nego radite, svakom je olakšano ono za što je stvoren."**⁴ Dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređuje da se radi i zabranjuje oslanjanje na kader.

Drugo: Uzvišeni Allah naređuje i zabranjuje Svojim robovima, a ne zadužuje ih osim onoliko koliko su u mogućnosti. Rekao je Uzvišeni Allah:

"Zato se Allaha bojte koliko možete."⁵

﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ﴾

Pa kada bi čovjek bio prisiljen na djela bio bi zadužen onim što ne može izbjeći, a to je besmisleno, zbog toga, ako uradi kakav grijeh iz neznanja, zaborava ili pod prisilom, nije griješan jer ima ispravno opravdanje.

Treće: Odredba Uzvišenog Allaha je skrivena tajna koja se ne zna sve dok se ne desi ono što je određeno, a čovjekova namjera da nešto uradi prethodi njegovom djelu, pa se njegova namjera da nešto uradi ne bazira na poznavanju Allahove odredbe, i on tako nema opravdanja za ono što ne zna.

Kada se griješnik usprotivi i kaže: "Meni je određeno da učinim grijeh!" kaže mu se: "Prije nego što učiniš grijeh, znaš li ti nešto od znanja Uzvišenog Allaha?"

¹ An-Neba', 39.

² El Bekara, 286.

³ Ed-Dehr, 30.

⁴ Hadis bilježi Buharija, knjiga: Kader, poglavlje: Riječi Uzvišenog Allaha: "A Allahova zapovjed je odredba konačna." Broj: 6605.

⁵ Et-Tegabun, 16.

Obzirom da ne znaš ništa, a imaš izbor i moć, a putevi dobra i zla su ti pojašnjeni, ti si dakle taj koji je izabrao grijeh i njemu si dao prednost nad dobrim djelom, pa ćeš onda podnositi kaznu za svoj grijeh."

Četvrto: Onaj koji se pravda kaderom za vadžibe koje propusti ili za grijeha koje uradi, kada bi ga neko napao i uzeo njegov imetak ili uvrijedio njegovu čast, a zatim se pravdao kaderom i rekao: "Nemoj me kriviti, moje napastvovanje je bilo Allahovom odredbom!", ne bi prihvatio njegovo pravdanje. Pa kako ne prihvata pravdanje kaderom kada ga drugi napastvuje, a njime se pravda kada on prekrši prava Uzvišenog Allaha?!

d- Plodovi vjerovanja u kader:

Doista, vjerovanje u kader, pored toga što je to dio akide u koju je vadžib vjerovati i jedan od ruknova i temelja imana, onaj ko ga zanijeće postaje kafir, uz to, vjerovanje u kader ima vidljive tragove u životu ljudi, navešćemo neke od njih:

1- Kader je jedan od najvećih motiva koji pozivaju pojedinca radu, aktivnosti i trudu u ovom životu radeći ono čime je Uzvišeni Allah zadovoljan. Vjerovanje u kader je jedan od najjačih podsticaja vjerniku da radi i da, smjelo i pouzdano, otpočinje i najveća djela.

Vjernicima je naređeno da čine uzroke uz oslanjanje na Uzvišenog Allaha i da vjeruju da uzroci, sami po sebi, ne daju rezultate osim uz Allahovu dozvolu, jer je Allah taj koji je stvorio uzroke i On je taj koji je stvorio rezultate.

Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Snažan vjernik je bolji i draži Allahu od slabog vjernika, a u svakom je hajr. Žudi za onim što će ti koristiti, traži pomoć od Allaha, i ne budi nemoćan. Ako te nešto zadesi ne reci da sam uradio tako i tako, nego reci Allah je odredio i šta je htio uradio, jer "da", uistinu, otvara šejtanu vrata."**¹

Kada su muslimani džihadom htjeli promijeniti stvarnost u kojoj su bili, učinili su sve što džihad zahtjeva, a zatim se oslonili na Uzvišenog Allaha. Nisu rekli: Allah je odredio da vjernici pobjede, a da kafiri budu poraženi, i nisu se time zadovoljili niti su ostavili pripremu za borbu, džihad, sabur i vođenje bitki, nego su sve to radili pa ih je Allah pomogao i preko njih islam uzdigao.

2- Vjerovanjem u kader čovjek postaje svjestan svoje vrijednosti pa se onda ne oholi i ne uzdiže, jer nije u stanju otkriti odredbu i budućnost koja će se desiti, pa tako priznaje svoju slabost i stalnu potrebu za Uzvišenim Gospodarom.

3- Čovjek se, kada ga snađe dobro, uzoholi i zanese, a kada ga snađe zlo i nedaća, uznemiri se i tuguje. Čovjeka neće sačuvati od oholosti i silenja kada ga snađe dobro i od tuge kada ga snađe zlo ništa drugo do vjerovanje u kader i da je ono što se desilo već bilo određeno i Uzvišenom Allahu unaprijed poznato.

Rekao je jedan čovjek od selefa: "Ko ne vjeruje u kader taj nema odmora u svom životu!"

4- Vjerovanje u kader otklanja brojne bolesti koje haraju ljudskim zajednicama i siju mržnju među vjernicima. Na primjer, porok zavisti, vjernik ne zavidi ljudima na onom što im je Allah dao iz Svoje dobrote, jer je Allah taj koji ih je opskrbio i to im odredio, a vjernik zna da se, kada zavidi drugima, protivi Allahovoj odredbi.

¹ Hadis bilježi Muslim, knjiga: Kader, poglavlje: Naredba da se bude snažan i da se ne bude slab, i traženje pomoći od Allaha i prepuštanje odredbi Allahu, broj: 2664.

5- Vjerovanje u kader daje srcima hrabrost da se suoče sa teškoćama i jača u njima odlučnost, pa ostaju čvrsta na poljima borbe i ne boje se smrti jer pouzdano znaju da je trenutak smrti određen, neće se ni za jedan tren ubrzati ili odgoditi. Kada je ovakvo ubjeđenje bilo čvrsto izgrađeno u srcima vjernika, bili su čvrsti u borbi i odlučni da nastave džihad, pa su tako došle velike borbe koje su dale najdivnije primjere čvrstoće i postojanosti pred neprijateljima ma kako snažni bili i ma koliko brojni bili, jer su oni bili ubijeđeni da insana neće snaći ništa osim ono što mu je zapisano.

6- Vjerovanje u kader sadi u duši vjernika suštinu imana, jer čini da vjernik stalno traži pomoć od Allaha, na Njega se oslanja a uz to čini uzroke, stalno je u potrebi za svojim Uzvišenim Gospodarom, od Njega crpi pomoć i čvrstinu. On je, takođe, i plemenit, voli drugima činiti dobro, pa ga nalaziš kako je osjećajan prema njima i kako im čini usluge.

7- Vjerovanje u kader čini da daija koji poziva u Allahovu vjeru javno iznosi svoj poziv i obznanjuje ga pred nevjernicima i silnicima, ne boji se na Allahovom putu ničijeg ukora, pojašnjava ljudima stvarnost imana i uči ih onom šta taj iman zahtjeva, pojašnjava im oblike kufra i nifaka i na njih upozorava, otkriva zabludu i njenu lažnost i govori riječi istine pred silnicima. Vjernik sve to radi a čvrstog je imana, pun povjerenja u Allaha, na Njega se oslanja i strpljivo podnosi sve što ga zadesi na Allahovom putu, jer je on ubijeđen da su život i smrt samo u Allahovoj ruci, da je nafaka samo kod Njega i da Allahovi robovi ne vladaju ničim od toga ma koliko snage i pomagača imali.

Neka je salavat i selam našem poslaniku Muhammedu, njegovoj porodici i svim njegovim ashabima.

SADRŽAJ

Tema	Stranica
Predgovor	
Opće smjernice	
Pitanja o akidi za početnike 1	
Pitanja o akidi za početnike 2	
Upoznavanje sa tri osnove	
Osnove naše vjere	
Značenje šehadeta	
Vrste tevhida	
Osobine spašenih	
Stvari koje su suprotne tevhidu i nespojive s njim	
Vjerovanje u budući svijet	
Uvod o islamskoj akidi	
Važnost islamske akide	
Vjerovanje u Uzvišenog Allaha	
Vjerovanje u rububijet Uzvišenog Allaha	
Vjerovanje u uluhijet Uzvišenog Allaha	
Vjerovanje u Allahova imena i svojstva	
Utjecaj vjerovanja u Uzvišenog Allaha	
Vjerovanje u meleke	
Vjerovanje u knjige	
Vjerovanje u poslanike	
Vjerovanje u budući svijet	
Vjerovanje u kader	
Sadržaj	